

เปิดประตู ความดี สู่วิถี อาเซียน

การศึกษาระดับสูง

เปิดประตู
ความดี
สู่วิถี
อาเซียน

หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม
One Vision, One Identity, One Community

เปิดประตูความดี สู่วิถีอาเซียน

ISBN

978-616-91809-6-8

สิ่งพิมพ์ลำดับที่

๑๔/๒๕๕๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สิงหาคม ๒๕๕๗

จำนวนพิมพ์

๒,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ ๖๙ ชั้น ๑๖ – ๑๗

อาคารวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๖๔๔ ๙๙๐๐

โทรสาร : ๐ ๒๖๔๔ ๔๙๐๑ – ๒

Website: www.moralcenter.or.th

application : moralbook, moral video

ผู้เรียบเรียง

นางสาวมนัสวี แสงวีเชียรกิจ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นายวิษณุ ตั้งชูทองชัย

นายอรรคพล ชี้อตรงเกียรติ

ดำเนินการผลิต

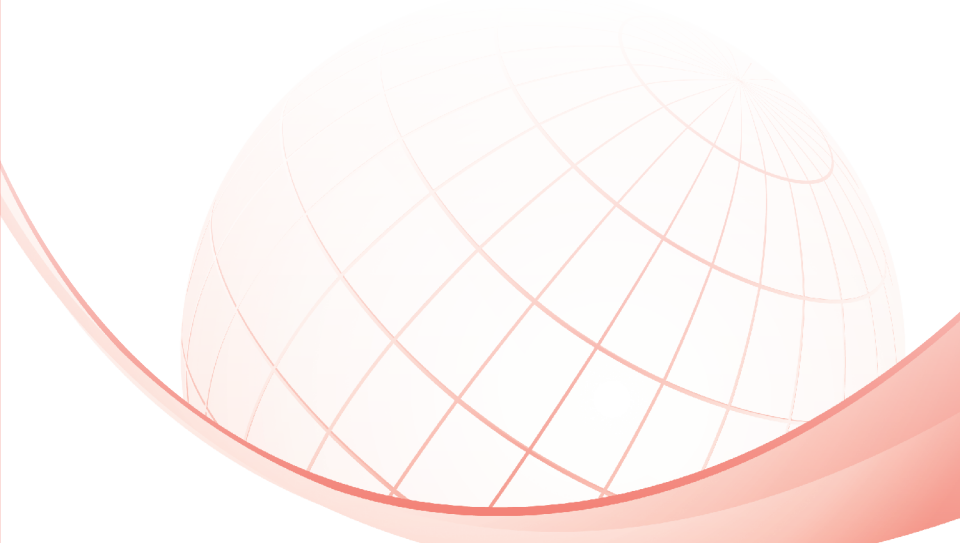
P2 Design & Print Co., Ltd.

๑๐๐/๔๘ ซ. โยธินพัฒนา แขวงคลองจั่น

เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๕๑๕ ๑๐๘๑ – ๓

โทรสาร : ๐ ๒๕๑๕ ๑๐๘๒

คำนำ

การบูรณาการประชาคมอาเซียนด้วยฐานคุณธรรมความดีที่เป็นบรรทัดฐานประจำกลุ่มภูมิภาคอาเซียน จะเป็นสิ่งที่หล่อหลอมให้กลไกด้านอื่น ๆ ขับเคลื่อนโดยปราศจากปัญหาอุปสรรค ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่เป็นการแข่งขัน ให้กลับกลายเป็นความร่วมมือและเอื้ออาทรต่อกันด้วยความมีน้ำใจไมตรี

หนังสือองค์ความรู้ “เปิดประตูความดี สู่วิถีอาเซียน” เป็นการรวบรวม เรียบเรียงโดยถอดองค์ความรู้ กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน ให้ง่ายต่อการเข้าใจและเข้าถึง โดยมีงานวิจัยในโครงการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน ที่ศูนย์คุณธรรมได้สนับสนุนให้สภาองค์การพัฒนาด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดำเนินงานตั้งแต่ปี 2556 เป็นฐานในการค้นคว้า

ศูนย์คุณธรรมขอขอบคุณ นางศรีศักดิ์ ไทยอาวี ผู้อำนวยการสภาองค์การพัฒนาด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คณะผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน ทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือ “เปิดประตูความดี สู่วิถีอาเซียน” เล่มนี้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สนับสนุนการพัฒนาคุณธรรมความดีของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อกระตุ้นสังคมให้เกิดความตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และเตรียมความพร้อม

(นางจวิรัตน์ เกษตรสุนทร)

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

คำนิยม

ในปีหน้าคือปี ๒๕๕๘ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของเราทั้ง ๑๐ ประเทศ จะรวมตัวกันทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในการพัฒนาให้เป็นภูมิภาคชั้นนำของโลก ประชาชนของเราจึงต้องเตรียมพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และจิตสำนึกของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในความแตกต่างดังสโลแกนที่ว่า “Unity in Diversity” เยาวชนคือประชากรกลุ่มที่จะสืบทอดกระบวนการนี้ให้พัฒนาการในอนาคต ดังนั้นการเสริมสร้างความสอดคล้องกันในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนอาเซียน จึงเป็นภารกิจที่จำเป็นและต้องได้รับการมีส่วนร่วมจากเยาวชนเองในการกำหนดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนอาเซียนร่วมกัน รวมทั้งต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและภูมิภาค เพื่อให้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนเป็นประเด็นหลักในการหลอมรวมทั้ง 10 ประเทศให้เป็นประชาคมอาเซียนที่มีวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยมีเยาวชนอาเซียนเป็นผู้ขับเคลื่อนให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

หนังสือ “เปิดประตูความดีสู่วิถีอาเซียน” เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความตระหนักด้านคุณธรรมจริยธรรมอาเซียนให้แก่เยาวชนไทย โดยนำเสนอข้อมูลที่ที่เป็นรูปธรรม ทันท่วงที และน่าสนใจ ทำให้เยาวชนไทยได้ “รู้เขา รู้เรา” มากขึ้น และสามารถพัฒนาแนวคิดในการรวมพลังเยาวชนอาเซียนให้เป็นปึกแผ่นโดยอาศัยคุณธรรมจริยธรรมเป็นปัจจัยหลักในการผลักดัน และเป็นการเตรียมพร้อมในการสร้างคนรุ่นใหม่ที่จะนำพาประชาคมอาเซียนไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ความสงบสุข และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในภูมิภาคของเรา

นางศรีศักดิ์ ไทยอารี

ผู้อำนวยการสภาองค์การพัฒนาลูกและเยาวชน

ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประธานคณะกรรมการประสานงานเยาวชนอาเซียน (CAYC)

สารบัญ

คำนำ	(4)
คำนิยม	(5)
บทนำ	8
สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่า “คุณธรรม”	
บทที่ 1	14
เตรียม “ความดี” ให้พร้อม ก่อนออกสู่ถนนสายอาเซียน	
บทที่ 2	24
บทเรียนการพัฒนาคุณธรรมความดี	
จาก 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียน	
• อินโดนีเซีย : ประชาธิปไตยบนพื้นฐานคุณธรรม	25
• มาเลเซีย : ปฏิบัติการสร้างความซื่อตรง บนวิสัยทัศน์ 2020	32
• ฟิลิปปินส์ : สบิริตความกลมเกลียวจากภัยพิบัติ	38
• สิงคโปร์ : GO with NO CORRUPTION	43

• บรูไน ดารุสซาลาม : สังคมแห่งความสมานฉันท์	49
• เวียดนาม : เป้าหมายสุดท้ายสู่การพัฒนาคนรุ่นใหม่	54
• ไทย : ตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	60
• สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ : ดินแดนแห่งวิถีพุทธ	68
• กัมพูชา : คุณธรรม...ใครว่า “เรื่อง (ของ) เด็กๆ”	72
• สปป.ลาว : รู้รักสามัคคี ตามวิถีชาวลาว	77

บทที่ 3 84

จับตา! แนวคิด Digital Citizenship

เทรนด์การพัฒนาพลเมืองยุคดิจิทัล

ภาคผนวก	96
บรรณานุกรม	118
ข้อมูลคณะทำงาน	122

บทนำ

สิ่งเล็กๆ ที่เรียกว่า “คุณธรรม”

เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “คุณธรรม” เชื่อว่าคนส่วนใหญ่มักจะจินตนาการไปถึงการทำบุญตักบาตร สวดมนต์ นั่งสมาธิ ปล่อยนกปล่อยปลา ถือศีล 5 ไม่พูดปด ไม่คดโกง หรือการบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งเก็บขยะ กวาดถนน สร้างฝาย ปลูกป่า รวมถึงการทำกิจกรรมอะไรก็ตามซึ่งไม่พ้นเรื่องเด็ก สตรี และคนชรา ที่แค่นี้ภาพขึ้นมา ก็ทำให้คนรุ่นใหม่อยากจะพูดว่า “วัยรุ่นเซ็ง!” กันเสียแล้ว

ในความเป็นจริง แม้คำว่า **คุณธรรม** ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 จะมีความหมายว่า **สภาพคุณงามความดีหรือหน้าที่อันพึงมีอยู่ในตัว** แต่เมื่อศัพท์คำนี้เข้าไปอยู่ในพจนานุกรมฉบับประชาชนยุคดิจิทัล คำว่า “คุณธรรม” กลับถูกตีความให้เป็น “การทำดีที่ชวนให้หลับ” กล่าวคือ ถึงแม้เราจะทราบกันว่าคุณธรรมความดีเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องมี แต่เมื่อมองในทางปฏิบัติแล้ว กลับมีคนเพียงไม่กี่คน ที่ยึดมั่นต่อการนำหลักคุณธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างจริงจัง

ทุกวันนี้ เรื่องราวเกี่ยวกับคุณธรรมความดี จึงกลายเป็นเพียงสิ่งเล็กๆ ที่ไม่ได้อยู่ในกระแสความสนใจของคนในสังคมมากเท่าใดนัก (สังเกตง่ายๆ จากหนังสือพิมพ์ในบ้านเรา มีน้อยครั้งมากที่ประเด็นเรื่องการทำความดีจะติดโผล่อยู่บนหน้าหนึ่ง) ประกอบกับความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมของหลายๆ คน ยังถูกตีกรอบไว้ให้เป็นเพียงการทำบุญ ไหว้พระ สวดมนต์ หรือกิจกรรมอื่นๆ ตามที่เกริ่นไว้ข้างต้น ซึ่งมักจะเป็นเพียงการทำความดีในรูปแบบเดิมที่วนซ้ำกันอยู่เพียงไม่กี่อย่างเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดทั้งหมดนี้ กลับเป็นนิมิตรหมายอันดี ที่ทำให้ศูนย์คุณธรรมได้มีโอกาสลุกขึ้นมาจุดความเข้าใจเรื่อง “คุณธรรม” ให้กับคนในสังคมเสียใหม่ ยิ่งในช่วงที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยิ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่คนไทย ควรจะต้องมีมุมมองต่างๆ ที่เท่าทันกับประเทศเพื่อนบ้านของเราสักที โดยเฉพาะประเด็นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในสังคม ซึ่งมีส่วนสำคัญมากในการหลอมรวมความเป็นหนึ่งเดียวกันให้เกิดขึ้นในประชาคมอาเซียน เพราะหากประชากรของแต่ละชาติขาดคุณธรรม ก็คงจะมีแต่ปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน และกลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้อาเซียนพัฒนาไปสู่การแข่งชันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ช้าลง นอกจากนี้ “คุณธรรม” ยังมีส่วนสำคัญมากในการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการจดจำภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศขึ้นในใจคนทั่วโลก (เหมือนกับเวลาเอ่ยถึงประเทศญี่ปุ่น แล้วเราจะนึกถึงเรื่องความมีระเบียบวินัยของคนในชาติ)

ว่าแต่...แท้จริงแล้ว “คุณธรรม” คืออะไรกันแน่

สำหรับเรื่องนี้ พลอากาศเอกวีรวิท คงศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิของ
ศูนย์คุณธรรม เคยให้ความหมายของ “คุณธรรม” เอาไว้ว่า¹ “*คุณธรรม*
เป็นคุณงามความดีที่ถูกปลูกฝังเข้าไปในจิตใจของคนเพื่อให้มี
สติระลึกได้ว่า สิ่งใดดี ควรทำ สิ่งใดไม่ดี ไม่ควรทำ โดยยึดถือ
“ประโยชน์สุข” ของคนในสังคมส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์กำหนด
คุณธรรมจึงสามารถสร้างความสงบสุขให้กับสังคมนั้นได้ เพราะ
เมื่อทุกคนรู้ สติ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม ก็จะไม่
กระทำในสิ่งที่จะเมิดสิทธิของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตน”

สมการคุณธรรมจึงเท่ากับ

ความดีงาม + ความถูกต้อง + ความชอบธรรม

เพราะนอกจากการรู้ผิดชอบชั่วดีแล้ว สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติ
ยังต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย กติกา มารยาทของสังคม และยังต้อง
มีความชอบธรรมต่อคนทุกฝ่าย ไม่ใช่เป็นการสร้างประโยชน์ให้กับแค่
เฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

นอกจากนี้ อาจารย์ศรีศักดิ์ ไทยอารี ผู้อำนวยการสภาองค์การ
พัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี (สอ.ดย.) ได้ให้ความรู้ไว้เช่นกันว่า แท้จริงแล้ว

¹ วีรวิท คงศักดิ์, *คุณธรรมในสังคมไทย*, (กรุงเทพฯ: บริษัท แว่นแก้ว
เอดิเตอร์เมนท์ จำกัด, 2555).

คุณธรรม (Virtue) ก็คือสิ่งที่แอบแฝงอยู่ในการดำเนินชีวิตของเราในทุกๆ วัน ตั้งแต่การตื่นนอนตรงเวลา ไม่ไปโรงเรียนสาย ใส่ชุดนักเรียนถูกระเบียบ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

หรือแม้กระทั่งการถอดรองเท้าหน้าห้องเรียน (สำหรับโรงเรียนที่มีกฎห้ามใส่รองเท้าในห้อง) ก็ถือเป็นคุณธรรมได้ เพราะหากมองให้ลึกลงไปจะพบว่า แค่การที่เราถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน กลับเป็นการสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านอื่นๆ มากมาย อย่างเช่น ทำให้ห้องเรียนไม่สกปรกเลอะเทอะ สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และการวางรองเท้าเป็นที่เป็นทาง ยังช่วยลดอันตรายจากการที่เพื่อนอาจเดินมาสะดุดล้ม จึงถือเป็นการไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นในทางอ้อมได้ด้วย

เอ่ยมาถึงตรงนี้ คงทำให้หลายๆ คนเข้าใจความหมายของ “คุณธรรม” ในมิติที่หลากหลายได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งหากพูดง่ายๆ คุณธรรม ก็คือการทำความดีและละเว้นความชั่วทุกรูปแบบ

โดย “การทำความดี” ในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงแค่การทำบุญ ตักบาตร นั่งสมาธิ อย่างที่หลายคนเข้าใจกัน แต่หมายถึงการทำทุกสิ่งที่เป็นคุณ และการมีทัศนคติตั้งมั่นที่จะทำความดี ตั้งแต่การมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น การมีจิตอาสา ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความมีวินัย ความอดทน ความสามัคคี

ส่วนคำว่า “ละเว้นความชั่ว” ก็คือการไม่ทำสิ่งที่เป็นโทษ ละเว้นทุกสิ่งที่จะส่งผลเสียต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เช่น ไม่ลักขโมย ไม่ฉ้อโกง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน หรือแม้แต่การไม่ินทาวาไรยาคนอื่น ทั้งหมดนี้ก็คือ “สิ่งเล็กๆ” ในชีวิตประจำวัน ที่เรียกว่า “คุณธรรม” เช่นกัน

เมื่อรู้ความหมายของคุณธรรมแบบนี้ หลายคนคงจะพอเข้าใจได้ ใหม่ว่า เพราะอะไร การพัฒนาคุณธรรมจึงเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนา ประเทศและภูมิภาคอาเซียนได้

ก็เพราะเมื่อไหร่ที่ทุกคนพร้อมจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างมีคุณธรรม เมื่อนั้นสังคมของเราก็จะกลายเป็น “สังคมแห่ง

² ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), **ร่วมสร้างประเทศไทยด้วยมือเรา ถอดรหัสอุดมทัศน์ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม**, (กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2555).

ความดี” ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนารากฐานสำคัญของประเทศในด้านอื่นๆ ตามมา ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การท่องเที่ยว เทคโนโลยี ฯลฯ และขยายผลไปสู่การพัฒนาภูมิภาคอาเซียนให้มีความแข็งแกร่งมั่นคง พร้อมต่อการเป็น “บ้านหลังใหญ่” ที่ใครๆ ก็อยากเข้ามาเยี่ยมเยียน นั่นเอง

“สังคมดี” ที่แท้จริง คือสังคมที่ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่น
มีสันติ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายพอสมควร
มีจิตใจสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ
จนส่งผลกระทบต่อลูกหลานตัวเองในภายหลัง อีกทั้งยังต้องเป็น
สังคมที่นำความสุขมาสู่คนส่วนใหญ่ในสังคม
ไม่ใช่สังคมที่คนส่วนน้อยมีความสุข แต่คนส่วนใหญ่มีความสุขทุกข์

นิยาม “สังคมดี”

ของ **อาจารย์ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม**

อดีตรองนายกรัฐมนตรี

รณว.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

และอดีตประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

บทที่ 1

เตรียม “ความดี” ให้พร้อม ก่อนออกสู่ถนนสายอาเซียน

คงเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ประชาคมอาเซียน (ASEAN) หรือชื่อเต็มๆ คือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) ประกอบไปด้วย สมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย พม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ซึ่งมารวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และรากฐานด้านอื่นๆ ให้เกิดขึ้นในภูมิภาค

แต่สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ช่วงหลังๆ มานี้ เรามักจะได้ยินใครต่อใครพูดถึงเรื่องอาเซียนกันมากขึ้น เป็นเพราะในปี พ.ศ. 2558 อาเซียนกำลังจะมีการจับมือกันเป็น *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน* (ASEAN Economic Community : AEC) เพื่อหยิบยกประเด็นเรื่องเศรษฐกิจมาพัฒนาร่วมกันแบบเนื้อๆ เน้นๆ ภายใต้เป้าหมาย

ในการยกระดับตลาดอาเซียน ให้เป็นตลาดที่เติบโตมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

เมื่อการรวมตัวครั้งใหญ่ของอาเซียนกำลังจะเกิดขึ้นในไม่ช้า ทำให้หลายๆ ภาคส่วนในสังคมไทย ต่างรีบย้อนกลับมาทบทวนเรื่องสถานการณ์ในบ้านเมืองของเรากันยกใหญ่

โดยเฉพาะประเด็นเรื่องวิกฤติทางการเมืองที่เป็นปัญหาเรื้อรังมายาวนาน และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยหลายด้าน ทั้งเรื่องการท่องเที่ยวที่ซบเซาลง สถิติภาพความปลอดภัย และการคอร์รัปชันของนักการเมือง ยังทำให้ประเทศไทยสูญเสียเงินในการพัฒนาประเทศไปกว่า 2 แสนล้านบาทต่อปี (ตามผลสำรวจจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

สิ่งเหล่านี้ ก็เปรียบเหมือนกับเชื้อดื้อยา ที่จะรักษาหายได้ ก็ต่อเมื่อเราเลือกให้ยารักษาที่เหมาะสมกับเชื้อชนิดนั้น

“คุณธรรมความดี” คือยารักษาปัญหาเหล่านี้

แม้ที่ผ่านมา จะมีโครงการคุณธรรมต่างๆ เกิดขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็น *โครงการโตไปไม่โกง* (โดยความร่วมมือของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม หรือนิด้า และองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย) *โครงการของหายได้คืน* (โดยสถานีวิทยุพิทักษ์สันติราษฎร์ สวพ. FM91) *โครงการ*

ทูปิ่นมเบอร์วัน ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนา
พรรณวดี และโครงการอื่นๆ ที่ผู้เขียนคงจะเอ่ยถึงได้ไม่หมด

แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัญหาเรื่องคุณธรรมในบ้านเรา ยังไม่
ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดสักเท่าไร จนนหลายครั้งหลายครา เรามัก
ได้ยินถ้อยคำประมาณว่า...

“ดูสิ สิงคโปร์เขาเจริญไปถึงไหนต่อไหนแล้ว ไทยคงสู้เขา
ไม่ได้”

“โชคดีของมาเลเซียที่รัฐบาลไม่มีปัญหาคอร์รัปชัน ไม่เหมือน
ประเทศไทย”

“ประเทศลาวเขามี 4G แล้วนะ ดูพี่ไทย แค่ 3G ยังไม่เสถียร
เพราะมั่วแต่โกงกินกัน”

นี่ๆ ดูแล้ว ถ้าประเทศไทยเป็นคน คงจะบอกว่าขอ “ร้องให้
แป๊ป!” (ศัพท์วัยรุ่น ย่อมาจาก “ขอร้องให้แป๊ปหนึ่งนะ”) เพราะน้อยอก
น้อยใจ ที่ทุกคนโยนปัญหามาให้ “พี่ไทย” หมด

โดยที่เรากำลังหลงลืมไปว่า

หากปัญหาเริ่มจาก “คน” ...ก็ต้องแก้ที่ “คน”
ไม่ใช่โทษ “ประเทศไทย”

เริ่มง่ายๆ ด้วยการเลิกตอกย้ำว่า “บ้านเรามีแต่สิ่งไม่ดี” แล้ว
มาร่วมกันแก้ไขความไม่ดี ด้วยการ “ทำความดี” คนละไม้คนละมือ
กันดีกว่า

เพราะหากเราแม้แต่วิพากษ์วิจารณ์ โดยลืมนมองย้อนกลับ
มาว่า แล้วตัวเราเองละ เป็นส่วนหนึ่งของความไม่ดีนั้นหรือไม่ เรามี
ความมุ่งมั่นที่จะทำความดีมากแค่ไหน และเราได้ลงมือทำสิ่งดีๆ
เพื่อคนอื่น เพื่อสังคม เพื่อประเทศชาติอย่างสมัครใจ บ้างแล้วหรือยัง

หากคำตอบคือ “ยัง”

ก็มาเริ่มต้นกัน ตั้งแต่วันนี้เลย

“เมื่อพบผู้มีคุณธรรม
ก็ต้องทำตามเขา
เมื่อพบผู้ที่ไม่มีคุณธรรม
ก็ต้องสำรวจตนเองว่า
มีการกระทำที่ไม่ดีเหมือนเขาไหม”

วงจื้อ

คนไทยดี...ประเทศไทยดี...อาเซียนก็ดี

“ทุกศาสนา ทุกประชาคม ทุกองค์กร
ถ้าไม่มีความมั่นคงในส่วนของพฤติกรรม
ที่เป็นพื้นฐานของสมาชิกในสังคม
สังคมนั้นอยู่ไม่ได้ เพราะจะเต็มไปด้วย
การต่อสู้แย่งชิงผลประโยชน์
กลายเป็นทุกคนต้องรบกับทุกคน
เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ
ต้องแย่งกับคนอื่นตลอดเวลา
กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย
นี่คือหายนะของสังคม”

ข้อความด้านบนนี้เป็นส่วนหนึ่งของปาฐกถาพิเศษหัวข้อ
“คุณธรรมความซื่อตรง กลไกสร้างสมดุลอาเซียน” โดย ดร.สุรินทร์ พิศ
สุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียน เคยกล่าวไว้ในงานสมัชชาคุณธรรม
แห่งชาติครั้งที่ 6 เมื่อปี 2556 ซึ่งหากมองลึกลงไป ก็จะพบว่า คำตอบ
ของการพัฒนาประชาคมอาเซียนไม่ได้อยู่ที่ไหนไกลเลย แต่อยู่ที่ “ความ
เจริญทางจิตใจ” อันเป็นพื้นฐานที่ทำให้เราสามารถอยู่ร่วมกับใครก็ได้
บนโลกใบนี้อย่างสันติ

เพราะเมื่อทุกคนมีจิตใจที่ดี เราก็จะไม่คิดทำร้ายหรือเอาเปรียบ
ผู้อื่น เพื่อให้ตัวเองได้ผลประโยชน์มาครอบครองเพียงฝ่ายเดียว และ
หากทุกประเทศ สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีได้ เมื่อคนดีมาอยู่กับคนดี

ก็ย่อมมีแต่การช่วยเหลือกันในการทำเรื่องดีๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และต่างคนต่างก็ไม่ต้องมัวคอยระแวงกันเองให้เกิดเป็นความเครียด ความลำบากใจขึ้นมา

ทว่า การพัฒนาคนให้เป็นคนดี ไม่ใช่เราจะกดปุ่มปุบ ก็ทำให้คนๆ นั้นเปลี่ยนเป็นคนดีได้ปั๊บ แต่การสร้างคนดี ต้องมีกระบวนการอย่างเป็นระบบ เหมือนกับที่พุทธศาสนาเชื่อว่า มนุษย์จะดีได้ต้องผ่านการฝึกฝน อบรม พัฒนา มีกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และถ้าเราจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม อิทธิพลกลุ่มก็จะช่วยให้เกิดเป็น “ค่านิยม” ในการทำความดี³

นอกจากนี้ จากงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน (ศรีศักดิ์ : 2556)

³ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), มุ่งสู่เป้า เข้าถึงแก่น โครงการคุณธรรม, (กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2555).

ซึ่งศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานพบว่า ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมของแต่ละประเทศ ควรมีบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม ดังนี้

กระบวนการพัฒนาคุณธรรมของอาเซียน	
ศาสนา/ลัทธิ/ความเชื่อ	ใช้หลักธรรมคำสอนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว
สถาบันครอบครัว	อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดค่านิยมของสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน
สถาบันการศึกษา	บ่มเพาะความรู้ควบคู่ความดี ส่งเสริมการนำสิ่งที่เด็กเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ไม่ใช่แค่ท่องจำเพื่อสอบ
บุคคลสำคัญ	เป็นต้นแบบที่ดีในด้านต่างๆ ตัวอย่าง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 (ต้นแบบด้านการปกครอง โดยธรรม/ความพอเพียง/ความมีจริยภาพ ฯลฯ)
บทบาทรัฐ	ผลักดันนโยบายเพื่อส่งเสริมคุณธรรมคนในชาติ
สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ	ถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับคุณงามความดีในสังคม
ภาคประชาสังคม	ส่งเสริมการแก้ปัญหาคุณธรรมในแวดวงต่างๆ ในฐานะหน่วยงานภาคประชาชน

ทั้งนี้ ญูญแจสำคัญดอกหนึ่งในการพัฒนาคุณธรรมความดีคือเราต้องเลือกวิธีการปลูกฝังคุณธรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของเราด้วย

เช่น ในเด็กเล็ก อาจต้องเลือกใช้สื่อประเภทหนังสือนิทาน ดนตรี ละคร และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมมากในการทำ ความดีให้เด็กๆ เห็นเป็นตัวอย่าง เพราะสำหรับเด็กเล็กนั้น พวกเขา

TIP

สอนเด็กทำดี ไม่ต้องรีรอ

การปลูกฝังคุณธรรมให้ได้ผลที่สุด ควรเริ่มทำตั้งแต่เด็กมีอายุไม่เกิน 6 ปี เช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้ให้เจริญงอกงาม ที่ต้องบำรุงเลี้ยงดู รดน้ำ พรวนดิน ให้แสงแดด และอาหารที่ดีตั้งแต่ต้น

โดยการปลูกฝังที่ดีที่สุดคือการเป็นต้นแบบที่ดี และส่งเสริมให้เด็ก “ลงมือทำความดี” จนติดเป็นนิสัย

(อ้างอิงจาก : คู่มือ ครอบครัวยุคคุณธรรม)

จะยังไม่เข้าใจว่า ความดีคืออะไร หน้าตาเป็นแบบไหน เนื่องจากพัฒนาการในด้านการแยกแยะเหตุผลเชิงนามธรรมยังไม่สมบูรณ์ (ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก⁴)

ตัวอย่างหนึ่งของการสอนให้เด็กวัยนี้ ก็อย่างเช่น หากอยากปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตา พ่อแม่ก็อาจแสดงออกให้ลูกเห็น โดยการพาลูกไปบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ เด็กก็จะได้ซึมซับเรื่องความเมตตาไปโดยไม่รู้ตัว

หรือถ้าเป็นเด็กโต สถาบันการศึกษา ก็จะมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมมากขึ้น โดยคุณครูจะเป็นผู้ปลูกฝังให้นักเรียนทำความดี

⁴ โคลเบอร์ก นักจิตวิทยาสังคมจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นเจ้าของแนวคิดด้านพัฒนาการทางจริยธรรม โดยมีการแบ่งระดับขั้นของพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับใหญ่ๆ คือ ระดับก่อนเกณฑ์ : จะทำตามสิ่งที่ตนอยากทำ ยังแยกแยะถูกผิดไม่ได้ ระดับกฎเกณฑ์ : จะทำตามสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่เห็นว่าดี ระดับเหนือเกณฑ์ : จะทำในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักมนุษยชน เข้าใจเหตุผลในเชิงนามธรรมได้

ผ่านรูปแบบกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมภาคปฏิบัติ เช่น การพาเด็กไปทัศนศึกษาในพื้นที่เรียนรู้เชิงคุณธรรม การสร้างพื้นที่ให้เด็กได้ออกมาทำกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ ด้วยกัน เป็นต้น

มาถึงตรงนี้ เชื่อว่า หลายคนคงพอจะเข้าใจแล้วว่า
เพราะอะไร ความดีจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเดินทางสู่อาเซียน
และอะไรบ้าง ที่จะเป็ปัจจัยเสริมสร้างคนดีในสังคมให้
เกิดขึ้นได้

ถ้าอย่างนั้น เราก็มา “สตาร์ทความดี” แล้วออกเดินทางสู่
ถนนสายอาเซียนไปพร้อมกัน โดยมีข้อแม้ว่า ขอให้ทุกคนตั้งสติ
ก่อนสตาร์ท คาดเข็มขัดนิรภัย เคารพกฎจราจร และคอยสอดส่อง
ซ้ายขวาอย่างระแวดระวังทุกครั้ง

**เพื่อจะได้ไม่หลงออกนอกเส้นทางแห่งความดี หรือ
ประมาทให้กับ “ความชั่ว” ที่พร้อมจะขัดขวางการขับเคลื่อนของเรา
อยู่ตลอดเวลา**

5

คุณธรรมที่สำคัญ ต่อการเป็นประชาคมอาเซียน

ชื่อสัตย์
สุจริต
โปร่งใส

จงรักภักดีต่อ
ชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์

สามัคคี
ปรองดอง
รักสันติภาพ

เคารพสิทธิมนุษยชน

เอื้ออาทร
เสียสละ มีวินัย

ยอมรับความแตกต่าง
ของคนอื่นและประเทศอื่นๆ

บทที่ 2

บทเรียนการพัฒนาคุณธรรมความดี จาก 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียน

ก่อนที่จะ 10 ประเทศจะมาร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันเป็นหนึ่ง
เรารู้จักแต่ละประเทศในแง่มุมไหนกันมาแล้วบ้าง
แน่นอนล่ะว่า ต้องมีคนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ
ภาษา สังคม วัฒนธรรม

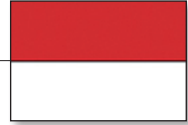
แต่เพื่อหลีกเลี่ยงว่า เรื่องการสร้างเสริมคุณธรรมความดีของ
คนในประเทศนั้นๆ ต้องเป็นเรื่องที่หลายคนยังไม่รู้

ในบทนี้ ผู้เขียนจึงขอรวบรวม Case Study ในการพัฒนา
คุณธรรมของทั้ง 10 ประเทศมาให้ทราบกัน

ดีไม่ดี อาจจะมีบางเคสที่โดนใจ และเอามาประยุกต์ใช้กับบ้าน
เราได้ด้วย

อินโดนีเซีย

ประชาธิปไตยบนพื้นฐานคุณธรรม

หากเราลองหลับตาแล้วจินตนาการถึงภาพเมืองๆ หนึ่ง ที่ไม่มีถนนเชื่อมต่อจังหวัดต่างๆ เข้าด้วยกัน แต่ผู้คนจะไปมาหาสู่กันโดยใช้เรือโดยสาร

นั่นคือภาพของประเทศอินโดนีเซีย ประเทศที่มีพื้นที่มากที่สุดในอาเซียน และมีหมู่เกาะน้อยใหญ่รวมกันมากที่สุดในโลกกว่า 17,500 เกาะ⁵ อีกทั้งยังเป็นดินแดนแห่งวัฒนธรรมอันหลากหลาย โดยมีหลักฐานชาติวงศ์วิทยาบอกไว้ว่า⁶ ชาวอินโดนีเซียมีต้นกำเนิดมาจาก 365 เชื้อชาติ ที่มารวมตัวกันเป็นกลุ่ม และกระจายกันอยู่เป็นชนเผ่าตามหมู่เกาะต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตของกลุ่มชนแต่ละเผ่ามีความแตกต่างกันไปด้วย

⁵ สุภัฏญา มกรารุณ, ที่สุดของอาเซียน, (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2556).

⁶ กฤษณก สุขสถิตย์, สังคม วัฒนธรรม ประชาคมอาเซียน 10 ชาติ, (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด, 2555).

อินโดนีเซียมีประชากรมากที่สุดในอาเซียน คือ 231,369,500 คน (ในปี พ.ศ. 2553) โดยมีการแบ่งกลุ่มชนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่⁷

- กลุ่มชนที่อยู่บนเกาะชวา บาหลิ : นับถือศาสนาฮินดู และพุทธ ยึดมั่นในหลักจริยธรรม ให้ความสำคัญกับศิลปะ
- กลุ่มชนริมฝั่งทะเลของเกาะต่างๆ : นับถือศาสนาอิสลาม ชอบทำมาค้าขาย เป็นนักธุรกิจมีความรู้ด้านกฎหมาย
- กลุ่มชนที่อยู่ตามเทือกเขาในส่วนลึกของประเทศ : อาศัยอยู่ในป่าลึก มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เช่น การใช้หอกไล่สัตว์ การปลูกพืชผักกินเอง

แม้ชาวอินโดนีเซียแต่ละชนเผ่าจะมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน แต่พวกเขาก็มีค่านิยมอย่างหนึ่งที่เป็น “จุดร่วม” ในการดำเนินชีวิตที่เหมือนกัน นั่นคือ **หลักปรัชญาศีล (Pancasila)** ซึ่งเป็นหลักปรัชญา 5 ประการในการปกครองสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยเน้นแนวคิดหลักในเรื่อง “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย”

และค่านิยมนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของอินโดนีเซีย ในสมัยของประธานาธิบดีซูการ์โน (Soekarno) โดยมีชื่อเรียกเต็มๆ ว่า “หลักประชาธิปไตยแบบปรัชญาศีล” นั่นเอง

⁷ เรื่องเดียวกับ 2

หลักปรัชญา 5 ประการ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

ตราปรัชญา 5 ประการเป็นสัญลักษณ์แทนคุณธรรมของอินโดนีเซีย โดยมีการนำไปใช้ประกอบกับรูปครุฑเพื่อเป็นสัญลักษณ์ตราแผ่นดินและใช้ในภาคราชการ (คล้ายตราครุฑของไทย)

1. ความเชื่อในพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว (ดาวบนพื้นดำ)
2. มนุษยนิยม (โขนบนพื้นแดง)
3. ชาตินิยมแห่งความเป็นอินโดนีเซีย (ต้นบันยัง ต้นไม้พื้นเมืองของอินโดนีเซีย)
4. หลักการแห่งประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยของปวงชน (รูปหัวควาย)
5. ความยุติธรรมในสังคมสำหรับชาวอินโดนีเซียทั้งหมดโดยเท่าเทียม (รูปข้าวและดอกฝ้าย)

ส่วนคำภาษาอินโดนีเซียที่เท่าครุฑแปลว่า “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย”

หลักปรัชญา...ส่วนผสมของศิลปะ+ปัญญา

หลักปรัชญาศิลป์ได้มีการนำมาใช้เป็นครั้งแรก หลังจากที่ยูนิโคเนียเซียได้รับเอกราชจากเนเธอร์แลนด์ โดยจุดเด่นของหลักปรัชญาศิลป์ คือการนำหลักความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาหลักของชาติ มาผสมกับการตีความปัญญาของคนในชาติออกมาใช้

กล่าวคือ นอกจากยูนิโคเนียเซียจะเห็นว่า ความดีงามตามหลักศาสนาจะเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาชาติบ้านเมืองแล้ว คนในชาติจะต้องมีความรู้ และสามารถแสดงความคิดเห็นโดยใช้ “ภูมิปัญญา” ของตนเองในการคิด วิเคราะห์ เพื่อหาหนทางที่ดีที่สุดในการทำให้ชาติเจริญก้าวหน้าไปอีกขั้น ควบคู่กับการทำงานของภาครัฐ

สังคมยูนิโคเนียเซียในสมัยนั้น จึงเรียกได้ว่า เป็นยุคที่ผู้นำประเทศคือฮีโร่ในด้านการบริหาร และการส่งเสริมให้คนในชาติใช้หลักคุณธรรมของศาสนาอิสลามในการดำเนินชีวิตด้วย

การพัฒนาประชาธิปไตยบนหลักเอกภาพ

เมื่อปี ค.ศ. 2012 ดัชนีประชาธิปไตยโลกจัดอันดับให้ยูนิโคเนียเซียคว้าแชมป์ในการเป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในอาเซียน

ปัจจัยที่ทำให้เป็นเช่นนั้น ก็เพราะค่านิยมของคนยูนิโคเนียเซียที่เป็นไปตามหลักปรัชญาศิลป์ ซึ่งเป็นค่านิยมที่ยึดถือเรื่องความเป็นเอกภาพเป็นหัวใจหลัก และภาครัฐได้มอบบทบาทในการปกครองให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมมีส่วนร่วมได้ โดยมีตัวอย่างเช่น

- การให้ผู้นำทางศาสนาอิสลาม สามารถปรึกษาหารือและร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้อย่างเสรี ซึ่งเป็นภาพสะท้อนว่า สถาบันศาสนามีอิทธิพลต่อคนอินโดนีเซียมาก
- การเปิดโอกาสให้ทุกสถาบันทางสังคมร่วมกันแสดงความคิดเห็นในระดับชุมชนโดยไม่ปิดกั้นคนที่นับถือศาสนาแตกต่าง ทำให้ความขัดแย้งทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์น้อยลง และเกิดความยุติธรรมทางการเมือง⁸ เช่น เกิดระบบพรรคการเมืองหลากหลายพรรค ไม่ได้มีเพียงแค่พรรคที่ชูหลักแนวคิดทางศาสนาอิสลามเท่านั้น
- อุดมการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนจากการรวมอำนาจรัฐมาเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization)⁹ โดยในปี 2001 มีการแบ่งให้แต่ละเขตปกครองตนเอง ไม่ได้รวมอำนาจมาที่รัฐบาลกลางเพียงอย่างเดียว แต่ละท้องถิ่นจึงใช้หลักการปกครองตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองได้ เช่น เขตอาจะห์ที่ยึดถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ก็สามารถนำกฎหมายชาห์เรียหรือกฎหมายที่อิงหลักศาสนาอิสลามมาบังคับใช้ในเขตนั้นได้เป็นกรณีพิเศษ

⁸ Buehler, Michael. (2009). Islam and Democracy in Indonesia. Retrieved 16 May 2014. From http://www.columbia.edu/cu/weai/pdf/Insight_Turkey_2009_4_Michael_Buehler.pdf

⁹ Erland Danny Darmawan, Rachmad. (2008) The Practices of Decentralization in Indonesia and Its Implication on Local Competitiveness. Retrieved 16 May 2014 from http://essay.utwente.nl/59282/1/scriptie_R_Darmawan.pdf

โครงการลดปัญหาคอร์รัปชันที่ได้ผล

ในอินโดนีเซียยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อลดปัญหาคอร์รัปชัน หรือ KPK (Komisi Pemberantasan Korupsi) ขึ้นมา เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลร้ายของการคอร์รัปชันแก่ประชาชน และสอดส่องดูแลปัญหาคอร์รัปชันในระดับประเทศและในระดับชุมชนโดยเฉพาะ ในลักษณะการทำงานแบบ “ตรวจจริง - จับ (เข้าคุก) จริง” ไม่ว่าคุณจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอิทธิพล นักธุรกิจ ตำรวจ

เช่น ในปี 2013 อาคิล มอคตาร์ หัวหน้าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่รับสินบนจากบริษัทต่างชาติ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตการเลือกตั้ง จึงถูกจับและต้องถอดถอนออกจากตำแหน่งทันที หรือแอนดี้ มาลารังเก็ง อดีตรัฐมนตรีกระทรวงกีฬา ก็เคยถูกตรวจสอบกรณีคอร์รัปชัน ซึ่งโยงถึงกรณีทุจริตทั้งหมดที่กระทำโดยสมาชิกครอบครัว มาลารังเก็ง ทำให้ต้องลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีในที่สุด

ตั้งแต่ปี 2002-2011 KPK ตรวจสอบมาแล้ว 227 คดี และเข้าสู่กระบวนการตัดสินไปแล้ว 169 คดี มีการคาดโทษสมาชิกสภา 45 ราย แบ่งเป็นรัฐมนตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 8 ราย และผู้ปกครองเขตอีก 8 ราย เพื่อจุดยืนที่ว่า หากระบบการปกครองสนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชันแล้ว การคอร์รัปชันย่อมไม่มีวันหมดไป

สำหรับอินโดนีเซียแล้ว การแก้ไขปัญหาคุณธรรมอย่างได้ผล จึงจำเป็นจะต้องปรับตัวยุทธศาสตร์ “บนสู่ล่าง” คือผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับคนได้ปกครอง

เพื่อให้สังคมมีความโปร่งใสและชอบธรรมต่อ “คนทุกระดับ” นั่นเอง

มาเลเซีย

ปฏิบัติการสร้างความชัดเจน

บนวิสัยทัศน์ 2020

ในปี ค.ศ. 2010 เป็นครั้งแรกที่ประเทศมาเลเซียออกมาประกาศถึงกรอบนโยบายที่เรียกว่า “วิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020)” ภายใต้เป้าหมายในการก้าวไปเป็นประเทศพัฒนาแล้วให้ได้ ภายในปี 2020

“ภายในปี 2020 ประเทศมาเลเซียจะรวมเป็นหนึ่งเดียว โดยสังคมมีความเชื่อมั่น และมีแนวคิดทางจริยธรรมที่เข้มแข็ง ทุกคนอยู่ในสังคมประชาธิปไตย มีเสรีภาพ ห่วงใยกัน เสมอภาคทางเศรษฐกิจ ก้าวหน้ารุ่งเรือง และมีเศรษฐกิจซึ่งมีการแข่งขัน เปี่ยมด้วยพลัง เข้มแข็งและฟื้นคืนสภาพได้”

นี่คือใจความหลักของวิสัยทัศน์ 2020 ซึ่งกำหนดขึ้นโดย ดร.มหาธีร์ โมฮัมหมัด (Tun Dr.Mahathir bin Mohamad) นายกรัฐมนตรีคนที่ 4 ของมาเลเซีย ผู้ดำรงตำแหน่งนายกฯ มายาวนานถึง 22 ปี และยังเป็นผู้นำในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา รวมถึงการพัฒนาคุณธรรมของคนในชาติ

จนทำให้มาเลเซียคว้าแชมป์ในการเป็นประเทศแสนสุขของอาเซียน จากการสำรวจโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace : IEP) เมื่อปี พ.ศ. 2555

“ความซื่อตรง” ...จุดเริ่มต้นของการพัฒนา

“มาเลเซียประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศและกำลังก้าวไปสู่ประเทศพัฒนา ด้วยการกำหนดรูปแบบในการพัฒนาของตนเอง และบริหารจัดการเพื่อแก้จุดอ่อนและข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งความท้าทายหลักคือ ต้องพยายามสร้างความเข้มแข็งในเรื่องจริยธรรมและความซื่อตรง (Ethics and Integrity)”¹⁰

คำกล่าวของ อับดุลละห์ อะห์มัด บาดาวี อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ที่รับตำแหน่งต่อจาก ดร.มหาธีร์ คือสิ่งที่บ่งบอกว่า ผู้นำประเทศของมาเลเซียมีความใส่ใจเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจากรุ่นสู่รุ่น

แต่คุณธรรมข้อหนึ่งที่มาเลเซียให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ นั่นคือการพัฒนาความซื่อตรง ซึ่งสาเหตุที่ต้องเน้นคุณธรรมข้อนี้ก็เพราะว่าความซื่อตรงเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จะสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาคุณธรรมข้ออื่นๆ ได้อีกหลายข้อ [เช่น หากเราเป็นคนที่มีซื่อตรง เราก็จะไม่กล้าคดโกง (มีความซื่อสัตย์) ไม่นินทาคนอื่นลับหลัง ไม่ผิดคำพูด (ซื่อตรงต่อผู้อื่น) ไม่ผิดนัด (ตรงต่อเวลา)]

อย่างไรก็ตาม การจะทำให้คนมาเลเซียกว่า 28 ล้านคนมีความซื่อตรงแบบเต็มร้อยนั้น เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยระยะเวลาและการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน

นี่จึงเป็นที่มาของการจัดทำ “แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ” ขึ้นอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ 2020

¹⁰ วีรวิทย์ คงศักดิ์, แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติมาเลเซีย, (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.senate.go.th/committee2551/committee/files/committee20/f53102205.pdf>. (16/05/2557).

ความซื่อตรงหมายถึงอะไร

ความเป็นผู้ซื่อตรง หมายถึงตรงในทางที่ดี ทางสุจริต
ตรงต่อหน้าที่การงานของตน ต่อมิตรสหายของตน
หรือหลักการของตน โดยความซื่อตรงแบ่งได้เป็น 6 ประการคือ
ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซื่อตรงต่อเวลา ซื่อตรงต่อวาจา
ซื่อตรงต่อหน้าที่ ซื่อตรงต่อความดี ซื่อตรงต่อตนเอง

พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ.9)

เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร

แผนการสร้าง ความซื่อตรง

เวลาที่เรานึกอยากจะเปลี่ยนตัวเองให้ดีขึ้น (เช่น อยากลดน้ำหนัก) ผลลัพธ์ที่จะเกิดมีอยู่ 2 อย่างเท่านั้น คือ “สำเร็จ” กับ “ไม่สำเร็จ”

แต่ความสำเร็จจะไม่มีวันเกิดขึ้น ถ้าเราไม่เริ่ม “ลงมือทำ” และนั่นคือสิ่งที่มาเลเซียตระหนักอยู่เสมอ โครงการสร้างความซื่อตรงจึงเริ่มมีการดำเนินงานตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998¹¹ โดยเป็นการสร้างความซื่อตรงในภาครัฐก่อน

¹¹ National Integrity Plan Malaysia. Retrieved 16 May 2014. From <http://www.track.unodc.org/LegalLibrary/LegalResources/Malaysia/authorities/National%20Integrity%20Plan%20Malaysia.pdf>

แต่ต่อมา เมื่อมีการสำรวจเรื่อง “มุมมองสาธารณะเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในมาเลเซีย” แล้วพบว่าสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ได้เกิดจากภาครัฐอย่างเดียว แต่ปัจจัยเรื่องความอ่อนแอทางด้านคุณธรรมของปัจเจกบุคคล อันเนื่องมาจากขาดการอบรมสั่งสอนอย่างเหมาะสม รวมทั้งการมีความโลภมากและความเห็นแก่ตัว จนประพฤติดนโดยไม่สนใจหลักคุณธรรม ก็เป็นหนึ่งในจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขเช่นกัน

แผน NIP Plan (National Integrity Plan) จึงเกิดขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชันของทุกคนในสังคม โดยมีเป้าหมาย 5 ข้อ ได้แก่

1. ลดการทุจริต คอร์รัปชัน และการใช้อำนาจโดยมิชอบ
2. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาคประชาชน และแก้ความล่าช้าของระบบราชการ
3. ส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรภาครัฐให้มากขึ้น
4. สร้างสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งในด้านคุณธรรม
5. พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ให้สมบูรณ์ทั้งเรื่องปากท้องและจิตใจ

จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ

อย่างที่เกริ่นไว้ในบทที่ 1 ว่า การจะปลูกฝังคุณธรรมให้ได้ผล ต้องเน้นการลงมือปฏิบัติด้วย

การขยายแนวคิดจาก NIP Plan ลงมาสู่ Action Plan จึงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ โดย Action Plan ในการสร้างความซื่อตรงของมาเลเซีย มีความพิเศษตรงที่มีการคิดวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับคนแต่ละกลุ่มในสังคม ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มศาสนา กลุ่มชุมชนต่างๆ กลุ่มประชาสังคม (NGO) กลุ่มสังคมและ

วัฒนธรรม (การศึกษา/สาธารณสุข/การท่องเที่ยวและกีฬา/สื่อมวลชน/ ศิลปวัฒนธรรม) กลุ่มธุรกิจ กลุ่มการเมือง และกลุ่มสถาบันการปกครอง

ตัวอย่างของ Action Plan สำหรับกลุ่มต่างๆ

กลุ่ม	วิธีการ	จุดประสงค์
ครอบครัว	เปิดหลักสูตรอบรม "Parenting Skill"	- สอนหลักการดูแลลูก อย่างถูกต้อง - ทำให้พ่อแม่เป็นต้นแบบ ที่ดีของลูก
ศาสนา	จัดโครงการเผยแพร่ หลักธรรมทางศาสนา	- สื่อสารหลักธรรมคำสอน ไปยังคนรุ่นใหม่
ชุมชน	พาผู้นำชุมชนไปดูงาน ที่ชุมชนอื่นๆ	- แลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนา คุณธรรมคนในชุมชน
ประชาสังคม	สร้างช่องทางให้หน่วยงาน ต่างๆ สื่อสารกับรัฐบาล ได้โดยตรง	- ร่วมกันตัดสินใจในนโยบาย สร้างความเชื่อตรงระหว่าง รัฐ-เอกชน
สังคม และวัฒนธรรม	ผลักดันแนวคิดเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning)	- ทำให้ประชาชนไม่รู้สึก มีโลกทัศน์กว้างไกล
ธุรกิจ	จัดงานมอบรางวัลนักธุรกิจ ผู้มีความซื่อตรง	- เป็นต้นแบบให้นักธุรกิจรายอื่น
การเมือง	สร้าง KPI วัดผลการทำงาน ของนักการเมืองทุกคน	- พัฒนาคุณภาพนักการเมือง โดยเน้นที่ความสามารถ
การปกครอง	จัดทำคู่มือขั้นตอน การบริหารงาน พร้อมเผยแพร่สู่ สาธารณะชน	- เผยแพร่การทำงานของผู้บริหาร ให้ประชาชนรู้ เพื่อสร้างความ โปร่งใสมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เพื่อการแก้ปัญหาอย่างตรงจุดยิ่งขึ้น ได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการบริหารแผนพัฒนาความซื่อตรง (Integrity Management Committee) เพื่อตรวจสอบการทำงานของส่วนราชการ พร้อม จัดตั้งสถาบันพัฒนาความซื่อตรงแห่งมาเลเซีย (The Integrity Institute of Malaysia - IMM) ให้ทำหน้าที่สร้างความซื่อตรงสู่คนทั้งประเทศ โดยตรง เพื่อแสดงถึงหลักสำคัญในการสร้างความซื่อตรงของมาเลเซีย ที่ต้องการให้ค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่ “คนทุกกลุ่มในสังคม” ยึดถือ ไม่ใช่แค่ เฉพาะกับนักการเมืองเท่านั้น

เพราะการเดินหน้าของประเทศ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับใครคนใดคนหนึ่ง

แต่เป็นการ “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน...อย่างมีคุณธรรม”

ฟิลิปปินส์

สปิริตความกลมเกลียวจากภัยพิบัติ

ฟิลิปปินส์ได้ชื่อว่าเป็น “ประเทศพินเกาะ” เพราะประกอบไปด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่กว่า 7,000 เกาะ ที่ทอดยาวอยู่ริมขอบมหาสมุทรแปซิฟิก และเป็นพื้นที่ที่มีพายุไต้ฝุ่นกำลังแรง มีลมมรสุมมาเยี่ยมเยือนตลอดปี นอกจากนี้ยังตั้งอยู่บนเขต “วงแหวนไฟ (Ring of Fire)” ซึ่งเป็นจุดภูมิศาสตร์ที่อ่อนไหวต่อการเกิดภัยธรรมชาติ ทั้งแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด และสึนามิ

ทว่า ภัยธรรมชาตินี้เอง กลับเป็นปัจจัยกำหนดวิถีชีวิตและลักษณะนิสัยของผู้คนฟิลิปปินส์อย่างเข้มข้น

สปิริต “บายานีฮัน”

พายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนที่พัดเข้าสู่ตอนกลางของฟิลิปปินส์เมื่อปลายปี 2556 เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติครั้งใหญ่ที่สร้างความสูญเสียมหาศาล แต่สิ่งที่กลายเป็นปรากฏการณ์ที่ยิ่งใหญ่กว่าความรุนแรงของพายุนั้น คือคำว่า “บายานีฮัน” หรือ “สปิริตความเป็นหนึ่งเดียว” ที่สื่อมวลชนทั่วโลกอย่างซีเอ็นเอ็น รวมทั้งในโซเชียลมีเดียต่างจับตามองปรากฏการณ์ครั้งนี้อย่างชื่นชม พร้อมมีคำกล่าวยกย่องคนฟิลิปปินส์ว่า “สปิริตของฟิลิปปินส์นั้นไม่มีวันถูกชะล้างด้วยพายุฝน”

ในครั้งนั้น สื่อได้มีการนำเสนอภาพของชาวฟิลิปปินส์ที่เข้าช่วย

เหลือผู้ได้รับความเสียหายจากพายุอย่างเร่งด่วนโดยไม่ลังเลตาย ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในสังคม และการไม่ยอมแพ้ต่อความยากลำบาก แม้ว่าฟิลิปปินส์จะประสบภัยอยู่บ่อยครั้งก็ตาม

การสร้างความกลมเกลียวตามแนวทางคริสต์

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นห่วงเป็นใยผู้อื่น การให้ความสำคัญกับมิตรภาพ และการมองอนาคตในแง่บวก คือคุณค่าทางสังคมที่ชาวฟิลิปปินส์ยึดถือ

เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะฟิลิปปินส์เป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประจำชาติ จึงทำให้หลักคำสอนของศาสนาคริสต์ที่มุ่งเน้นเรื่องความศรัทธาในพระเจ้า และความรักเพื่อนมนุษย์ มีอิทธิพลต่อการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างมาก

นอกจากนี้ที่ฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดคุณธรรมผ่านการศึกษามาก โดยรัฐบาลของฟิลิปปินส์มีแนวคิดที่ว่า การศึกษาของคนรุ่นใหม่จะต้องเน้นการพัฒนาทักษะ ทศนครี ค่านิยมที่จำเป็นต่อการพัฒนาตัวบุคคล และการสร้างประโยชน์ต่อสังคม ไม่ใช่แค่สอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้เท่านั้น

ภาครัฐจึงได้คิดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ที่เรียกว่า PROCLAMATION NO.62¹² เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยมีสาระสำคัญ 3 เรื่อง คือ

¹² Proclamation No 62, s. 1992. Retrieved 16 May 2014. From <http://www.gov.ph/1992/09/30/proclamation-no-62-s-1992/>.

1. การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม ทั้งการพัฒนาคุณธรรมในระดับบุคคล ได้แก่ การรู้จักวิเคราะห์ตนเอง การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบ ความรักต่อพระเจ้า และระดับชุมชน ได้แก่ ความรักชาติ การแบ่งปัน มารยาทที่ดีในสังคม การเคารพในสิทธิ อำนาจหน้าที่

2. การจัดทีมขับเคลื่อนนโยบายไปสู่สังคม ในรูปแบบของการรณรงค์ กิจกรรม โครงการต่างๆ โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการด้านคุณธรรมของประเทศเป็นผู้นำทำหน้าทีนี้

3. การตั้งสภาที่ปรึกษาด้านคุณธรรม เพื่อให้คำแนะนำในการขับเคลื่อนคุณธรรมแก่ผู้นำประเทศโดยเฉพาะ

นโยบายดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมในสังคมฟิลิปปินส์ ที่มุ่งพัฒนาทั้ง “ตัวบุคคล” และ “สังคม” ไปพร้อมกัน

ต้นแบบด้านความกลมเกลียวและมนุษยชน

การมีต้นแบบที่ดี มีส่วนช่วยให้คนในประเทศมองเห็นวิถีการปฏิบัติตนไปในทิศทางที่ดีอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยฮีโร่ที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดคนหนึ่งของฟิลิปปินส์คือ รามอน แมกไซไซ ประธานาธิบดีคนที่ 7 ของฟิลิปปินส์ และผู้ก่อตั้งรางวัลแมกไซไซ

ด้วยคตินิยมที่เชื่อมั่นในอิสรภาพของผู้คน ความดีงาม และความรักในสังคม ประธานาธิบดีแมกไซไซได้เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงการบริหารประเทศ โดยการจัดตั้ง “สภาประชาชน” ขึ้นมาเป็นครั้งแรก เพื่อเปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม รับฟังปัญหาสังคมอย่างใกล้ชิด และรวมพลังความเป็นหนึ่งเดียวของชาวฟิลิปปินส์เพื่อต่อสู้กับอิทธิพลของต่างชาติที่เข้ามาแทรกแซง

และประธานาธิบดียังเป็นต้นแบบให้ชาวฟิลิปปินส์รุ่นหลังๆ เจริญรอยตาม ไม่ว่าจะเป็น

“โอดิดา นิโคลาส-ลูอิส” นักเขียน ทนายความและผู้นำทางกิจกรรมสังคมของชุมชนชาวฟิลิปปินส์ในอเมริกา ที่นอกจากจะประสบความสำเร็จทางธุรกิจอย่างสูงแล้ว เธอยังได้รับเสียงชื่นชมในฐานะ “นักมนุษยชน” แห่งซีแอตเทิล

หรือ “ซอนนี่ อุงโค” นักธุรกิจผู้ร่ำรวย แต่ก็ไม่ลืมที่จะใส่ใจคนรอบข้าง โดยมีผลงานคือการเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งองค์กรช่วยเหลือเด็กไร้ที่อยู่อาศัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา

คุณธรรมคือเรื่องเดียวกับบรรทัด

นอกจากการพัฒนาความดีงามแล้ว คุณลักษณะอีกอย่างหนึ่งของชาวฟิลิปปินส์ คือความผูกพันกับบรรทัด เพราะพวกเขาเชื่อว่าบรรทัดเป็นผู้หล่อเลี้ยงตัวตนและจิตวิญญาณ อีกทั้งความรักและเคารพในบรรทัดนั้น ยังเป็น 1 ใน 4 คุณธรรมพื้นฐานของชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งได้แก่ ความรักแต่พระเจ้า แต่เพื่อนมนุษย์ แต่บรรทัด และแต่ประเทศชาติ

ตั้งแต่ปี 2010 เป็นต้นมา การอนุรักษ์ธรรมชาติ จึงกลายเป็น “เทรนด์” ที่ผูกพันสอดคล้องกับความกลมเกลียวในชุมชนของเยาวชน โดยเริ่มต้นจากการสร้างโปรเจกต์ “Makakalikasan” หรือโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชน เพื่อเปิดพื้นที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลธรรมชาติ ซึ่งได้รับความสนใจจากคนหลายกลุ่ม แม้แต่กรมตำรวจฟิลิปปินส์ ก็ได้มาร่วมอาสาเป็นแกนนำชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยการปลูกต้นไม้ 10 ล้านต้น เพื่อเติมพื้นที่สีเขียวภายในเมืองให้กับประชาชน

นอกจากนี้ ยังมีแคมเปญ “ปลูกต้นไม้ให้เกินล้านต้น (Green for LIFE: One Million Trees and Beyond)” โดยองค์การเพื่อสิ่งแวดล้อมเอกชน เพื่อชักชวนเด็กและเยาวชนให้ร่วมกันพัฒนาท้องที่ของตนด้วยการปลูกต้นไม้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งก็เป็นการช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้เด็ก ๆ รักและหวงแหนชุมชนของตนในทางอ้อมด้วย

พัฒนามรดกทางวัฒนธรรม ไปพร้อมกับมรดกทางธรรมชาติ

อีกหนึ่งแนวทางสร้างความยั่งยืน บนพื้นฐานสปีริตด้านความกลมเกลียว

สิงคโปร์

GO with NO CORRUPTION

สิงคโปร์ไม่ได้เป็นแค่ประเทศผู้นำด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการศึกษาของอาเซียนเท่านั้น แต่เมื่อปี พ.ศ. 2556 ยังได้รับการจัดอันดับจากสถาบัน Transparency International ให้เป็นประเทศที่รัฐบาลมีความโปร่งใสมากที่สุดแห่งหนึ่งของอาเซียนและในโลก โดยมีคะแนนความโปร่งใสอยู่ที่ 86 เต็ม 100 ซึ่งนับเป็นลำดับที่ 5 จาก 177 ประเทศทั่วโลก สูสีกับประเทศนอร์เวย์ และเป็นรองจากประเทศสวีเดน ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ และเดนมาร์ก

สิ่งที่น่าสนใจคือ เพราะเหตุใด ประเทศที่เล็กที่สุดในอาเซียน อย่างสิงคโปร์ และแทบจะไม่มีทรัพยากรธรรมชาติใดๆ กลับเป็นประเทศที่มีความเจริญเป็นอันดับต้นๆ ของอาเซียนในแทบทุกด้าน ไม่เว้นแม้แต่เรื่องความโปร่งใสในการบริหารบ้านเมือง

และนี่คือเรื่องที่เราจะตามไปหาคำตอบกัน

การเติบโตแบบ No Corruption

ในอดีต ใ้ว่าประเทศสิงคโปร์จะไม่เคยมีปัญหาคอร์รัปชัน โดยเฉพาะในช่วงที่สิงคโปร์ยังตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ถือเป็นช่วงที่สิงคโปร์เจอปัญหาการติดสินบนและการคอร์รัปชันอย่างหนัก อีกทั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการก็ยังมีรายได้้น้อยมาก เมื่อมีรายได้ไม่พอใช้

จึงเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการทุจริตขึ้นมา

แต่ความเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นครั้งใหญ่ หลังจากที่ดินคโปร์เป็นอิสระในปี 1965 ทำให้ผู้นำประเทศเริ่มมีอำนาจในการปกครองเต็มที่ และเริ่มออกกฎหมายควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน ภายใต้หลักการทำงานที่สรุปสั้นๆ ได้ว่า “ถ้าจับได้ ต้องปราบให้ราบคาบ” เพราะถ้าหากกฎหมายอ่อนแอ จับผู้กระทำความผิดได้แล้วยังปล่อยให้ลอยนวล ก็เท่ากับเป็นการสร้างตัวอย่างที่ไม่ดีซึ่งจะทำให้หน่วยงานอื่นๆ ไม่มีความเกรงกลัวโทษจากการคอร์รัปชันอีกต่อไป

ตั้งแต่นั้นมา กฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันก็ได้กลายเป็นกฎหมายที่ศักดิ์สิทธิ์ของสิงคโปร์โดยมีการกำหนดโทษไว้อย่างชัดเจนและจริงจัง ตั้งแต่การต้องเสียค่าปรับสูงสุด 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ (หรือราวๆ 2 ล้านบาทไทย) หรือทั้งปรับทั้งจำคุก 5 ปี ไปจนถึง 7 ปี รวมทั้งจะต้องถูกไล่ออก และไม่จ่ายเงินบำเหน็จบำนาญ และสวัสดิการต่างๆ ให้ตั้งแต่พ้นตำแหน่งทางราชการ¹³

¹³ ผู้จัดการออนไลน์ “สิงคโปร์ใช้วิธีไหนจึงกำจัด ‘คอร์รัปชัน’ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (22 กันยายน 2553) (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9530000133038>. (10/06/2557).

คอร์รัปชันไม่ใช่แค่การโกงเงิน แต่ยังหมายถึงการกระทำใดๆ
ก็ตามของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน
ทั้งการใช้อำนาจเพื่อสร้างผลประโยชน์เข้าตัวเอง การเลือกปฏิบัติ
การทำการที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการไม่ปฏิบัติหน้าที่
ในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเหมาะสม¹⁴

การต่อต้านคอร์รัปชันอันเข้มขัน

ทีลิ่งคโปร มีพรรคการเมืองที่ชื่อว่า พรรคกิจประชาชน หรือ *People Action Party (PAP)* เป็นผู้ดำเนินการปราบคอร์รัปชันอย่างจริงจัง โดยมีการดำเนินงานผ่านกลยุทธ์ต่างๆ ได้แก่

- + พัฒนาการศึกษาศึกษาของคนในชาติอย่างจริงจัง เพื่อให้คนมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีรายได้เลี้ยงดูตัวเอง
- + ปรับเงินเดือนนักรการเมืองและข้าราชการให้ใกล้เคียงภาคเอกชน พร้อมกับการเพิ่หานักการเมืองที่มีความสามารถและเหมาะสมกับการได้รับเงินเดือนที่สูงขึ้น
- + ปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบันตลอดเวลา เพื่อให้่ายต่อการบังคับใช้ในบริบทของสังคมที่แตกต่างกัน
- + พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป เพราะหากประชาชนไม่ยากไร้ และมีชีวิตมั่นคง การทุจริตก็จะน้อยลง

¹⁴ ศศิวรรณ มนอัคระผลตุง, ปัญหาการคอร์รัปชันของไทย กรณีศึกษาสิงคโปร์และฮ่องกง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://library.senate.go.th/document/Ext3217/3217021_0002.PDF, (น.2). (10/06/2557).

อีกทั้งยังมีการสร้างหน่วยงาน CPIB เพื่อทำหน้าที่ปราบปราม การทุจริตคอร์รัปชัน โดยเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี ขณะเดียวกัน รัฐมนตรีก็ได้จัดตั้งหน่วยงานที่ตรวจสอบการทำงานของ CPIB อีกทอดหนึ่ง เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่กลายเป็นผู้กระทำการทุจริต เสียเอง¹⁵ ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นการทำงานที่ไม่เปิดโอกาสให้ใครมีอิทธิพล เหนือใครเลย

กระบวนการถอดชิ้นนักการเมือง

ที่แรกและที่เดียวในอาเซียน

สำหรับชาวสิงคโปร์ การจะก้าวเข้าไปเป็นรัฐบาลได้ ต้องผ่าน บททดสอบต่างๆ มากมาย เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพต่อการดูแลบ้าน เมือง รวมถึงดูแลคุณภาพชีวิตของคนทั้งประเทศ

ในการคัดเลือกนักการเมืองแต่ละครั้ง ภาคการเมืองของสิงคโปร์ จึงไม่ใช้วิธีเปิดโอกาสให้ใครลงสมัครก็ได้ แต่คณะผู้บริหารจะมีการ คัดเลือกและแต่งตั้งนักการเมืองด้วยการ “ถอดชิ้น” ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้¹⁶

¹⁵ น.14 เรืองเดียวกับ 14

¹⁶ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, กระบวนการพัฒนานักการเมืองแบบสิงคโปร์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :<http://www.kriengsak.com/node/1780>. (10/06/2557).

1

รัฐบาลจัดทำระบบฐานข้อมูลรายชื่อผู้มีศักยภาพในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง จากหลากหลายสาขาอาชีพ เช่น บุคลากรจากภาครัฐกิจ ภาคการศึกษา ภาครัฐการ องค์กรต่างๆ

2

เชิญบุคคลที่มีรายชื่อในฐานข้อมูล เข้ามาสัมภาษณ์กับคณะผู้บริหารราชการ หากผ่านการสัมภาษณ์รอบแรก ต้องสัมภาษณ์รอบต่อไปกับกรรมการท่านอื่นๆ และต้องทำข้อสอบจิตวิทยาเป็นไฟล์บังคับ

3

ผู้ผ่านการคัดเลือกจากรอบที่แล้ว จะถูกเสนอชื่อเข้าไปในเขตการเลือกตั้ง และต้องปฏิบัติการกิจในพื้นที่เขตของตัวเอง โดยมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด

4

หลังผ่านการประเมิน ผู้ได้รับเลือกจะต้องเข้าไปเป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีในกระทรวงต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานในบทบาทของนักการเมือง

5

หากใครผ่านอลุยในทุกขั้นตอน เท่ากับว่า คุณคือ นักการเมืองยอดเยี่ยมตัวจริง ซึ่งจะได้นำขึ้นไปบริหารกระทรวงต่างๆ ในฐานะรัฐมนตรีอย่างแน่นอน!

ทุกวันนี้ เงินเดือนผู้บริหารการเมืองของสิงคโปร์อยู่ที่ราวๆ 2.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือเทียบเท่ากับ 68.2 ล้านบาท แต่ก็ต้องแลกมากับการทำงานที่มีความหนักหน่วง เพื่อสร้างผลงานที่มีคุณภาพ ให้สมกับที่เป็นตัวแทนของประชาชนทุกคน ซึ่งนอกจากนักการเมืองแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเองแล้ว ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงานต่อกันในรูปแบบ Coffee table morning talk¹⁷ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ รวดเร็วขึ้น และสามารถตรวจสอบความโปร่งใสของกันและกันได้

นี่แหละคือบทเรียนที่บ่งบอกว่า คุณธรรมมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศอย่างไร

ว่าแล้ว ประเทศไทยก็น่าจะมีการถอดชั้นนักการเมืองแบบนี้บ้าง ขอตั้งชื่อรายการไว้ก่อนเลยว่า The Minister...คั่นฟ้า คำว่านักการเมืองคุณธรรม!

¹⁷ ขนิษฐา สารพิมพา, รายงานการสัมมนา “ความท้าทายในการส่งเสริมจริยธรรมอาเซียน ญี่ปุ่น เกาหลี. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :<http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/Ethics/newethics56/ASEAN-report54.pdf>. (10/06/2557).

บรูไน ดารุสซาลาม

สังคมแห่งความสามัคคี

บรูไน ประเทศที่มีประชากรน้อยที่สุดในอาเซียน โดยมีคนทั้งประเทศรวมกันประมาณ 400,000 คน ซึ่งเทียบเท่ากับจำนวนประชากรในจังหวัดน่านของไทยอย่างบังกาศ

ปัจจัยดังกล่าวทำให้ทุกวันนี้ ชาวบรูไนยังคงมีวิถีชีวิตแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ภายใต้หลักความเชื่อของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาหลักของคนที่นี่

นอกจากนี้ บรูไนยังได้ชื่อว่าเป็นดินแดนที่ผู้คนเคร่งครัดในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของอิสลามมาก ตั้งแต่เรื่องอาหารการกิน ที่ต้องเป็นอาหารฮาลาลแบบเน้นๆ และยังเคร่งในเรื่องการไม่ดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการถือศีลอด

วิถีชีวิตของคนบรูไนจึงมีความแตกต่างจากบ้านเราค่อนข้างมาก แต่ในความแตกต่างก็มีความน่าสนใจให้ค้นหา

อย่างเรื่องการสร้างสันติภาพในดินแดนแห่งนี้ อันเป็นที่มาของชื่อประเทศ “เนการา บรูไน ดารุสซาลาม” ที่มีความหมายว่า “ดินแดนแห่งสันติสุข” นั่นเอง

สังคมสันติสุขตามความเชื่ออิสลาม

บรูไนเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติแบบดั้งเดิม แม้แต่ระบอบการปกครองทุกวันนี้ ก็ยังเป็นการปกครองโดยมีสุลต่านเป็นประมุข (สุลต่านคือชื่อตำแหน่งของผู้ปกครองประเทศมุสลิม มีศักดิ์เทียบเท่ากษัตริย์ของไทย)

ความหมายของคำว่าคุณธรรมสำหรับคนบรูไน จึงหมายถึง “หลักคำสอนและข้อปฏิบัติของศาสนาอิสลาม” โดยประเทศบรูไน มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมเรื่อง ความศรัทธาในคุณค่าอิสลาม ความรักชาติมุสลิม ความสมานฉันท์ในสังคม เมตตาธรรม และขันติธรรม มากเป็นพิเศษ

ภายใต้ความเชื่อว่า การศรัทธาในพระอัลเลาะห์ ผู้เป็นศาสดาของศาสนาอิสลาม คือการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในใจตนและสังคม

อีกทั้งชาวมุสลิมจะมีธรรมเนียมปฏิบัติอยู่อย่างหนึ่ง นั่นคือการกล่าวทักทายกันด้วยคำว่า “ขอให้ความสันติสุขจงมีต่อท่าน” อันเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการยึดถือเรื่อง “สันติภาพ” ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

การถ่ายทอดค่านิยมแห่งสันติภาพ

ในสังคมบรูไน สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญมากในการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลามให้กับเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดการเรียนการสอนภาคบังคับ ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามตั้งแต่วัฒนศึกษาถึงมัธยมศึกษา¹⁸ และนักเรียน

¹⁸ UNESCO (2010) “World Data on Education” Retrieved 10 May 2014. from http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Brunei_Darussalam.pdf

จะต้องเข้าเรียนหลักธรรมทางศาสนาเพิ่มเติมในโรงเรียนสอนศาสนาอีกด้วย

ส่วนครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลาม คือผู้มีหน้าที่ในการพาบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งถือเป็นกฎข้อบังคับข้อหนึ่งของสังคม โดยหากละเมิดข้อกำหนดนี้ ก็จะมีบทลงโทษด้วยการปรับเงินด้วย

ทั้งนี้ก็เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนชาวบรูไน รู้สึกผูกพันกับรากเหง้าทางวัฒนธรรม และความเป็นชาติ รวมทั้งรับทราบกฎเกณฑ์ของสังคม จะได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนบนวิถีทางของศาสนาอิสลามได้อย่างเหมาะสม

การประกวดอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

ก้าวใหม่ของการส่งเสริมคุณธรรมสู่วัยรุ่น

แม้ว่าบรูไน จะเป็นประเทศที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมเก่าแก่มาเพียงใด แต่เมื่อโลกกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคใหม่ โลภีส์ไตส์ของคนก็ย่อมเปลี่ยนไปตามเทรนด์โลก และเป็นปัจจัยให้กระบวนการถ่ายทอดคุณธรรมไปสู่คนรุ่นใหม่ ควรต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

ในช่วงหลังมานี้ที่บรูไนจึงมีการเปลี่ยนรูปแบบการสอนคุณธรรมในโรงเรียนศาสนา มาเป็นการจัดโครงการประกวด “ร้องทำนองกุ

¹⁹ The Brunei Times “More youths join Quran competition” Retrieved 10 May 2014. From <http://www.bt.com.bn/news-national/2014/06/27/more-youths-join-quran-competition>.

รอ่าน” หรือ National Musabaqah Tilawah Al-Quran Reading Competition¹⁵ (ลักษณะคล้ายๆ กับการอ่านทำนองเสนาะในบ้านเรา แต่เปลี่ยนเป็นการอ่านหลักคำสอนทางศาสนาแทน) โดยมีรางวัลเป็น ประกาศนียบัตร และเงินสด 2,000 ดอลลาร์บริติช (ประมาณ 47,900 บาทไทย) มอบให้ผู้ชนะด้วย

“โครงการนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนบรูไนได้เรียนรู้
หลักคำสอนจากการอ่านคัมภีร์ และส่งเสริมมิตรภาพระหว่าง
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน โดยอาศัยหลักศาสนา
เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์อันดี”

ผู้อำนวยการโครงการส่งเสริมเยาวชนและกีฬาของบรูไนกล่าว
ซึ่งหากมองให้ลึกลงไป กิจกรรมแบบนี้ ยังช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมของ
สังคมอิสลามให้ผู้นับถือศาสนาอื่นๆ หรือประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน
ได้รู้จักมากยิ่งขึ้น

ที่สำคัญตัววัยรุ่นผู้มาประกวดเอง เมื่อได้นำหลักคำสอนทาง
ศาสนามาฝึกอ่าน ฝึกร้องเป็นทำนองเพลงบ่อยๆ ก็จะมีการซึมซับ
เรื่องคุณธรรมเข้าไปในจิตใจ หรืออย่างน้อยก็เกิดการจดจำได้ว่า ศาสนา
อิสลามสอนอะไรเราบ้าง (เหมือนเวลาเราฝึกร้องเพลงของนักร้องบ่อยๆ
เราก็จะจำเนื้อเพลงได้ขึ้นใจ)

เห็นแบบนี้ ใครที่เคยมองว่าคุณธรรมเป็นเรื่องน่าเบื่อ คง
ต้องคิดใหม่แล้วละ

TIP

การสอนคุณธรรมให้กับวัยรุ่น

“การถ่ายทอดคุณธรรมสำหรับวัยรุ่น ไม่ควรใช้วิธีบังคับให้เขาต้องทำตามสิ่งที่เราบอก แต่ควรเสนอทางเลือกในการทำความคิด แล้วให้เขาเลือกเดินตามทางที่ชอบ

เช่น ถ้าวัยรุ่นคนนี้มีปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัย เราใช้วิธีห้ามไม่ให้เขามีอะไรกันไม่ได้แล้ว แต่สิ่งที่ทำได้คือ เสนอทางเลือกกว่า เขาควรทำอะไร เขาถึงจะปลอดภัย”

อาจารย์ศรีศักดิ์ ไทยอารี

ผู้อำนวยการสภากองศ์การพัฒนาเด็กและเยาวชน
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เวียดนาม

เป้าหมายสุดล้ำกับการพัฒนาคนรุ่นใหม่

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สถานที่พบรักของตัวละครในบทประพันธ์ชื่อดังเรื่อง “มิสซิ่งอน” เป็นดินแดนแห่งหนึ่งในอาเซียนที่จารึกประวัติศาสตร์ในช่วงสงครามเวียดนามไว้มากมาย ทั้งยังเคยผ่านยุคของการแบ่งแยกดินแดนออกเป็นเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ก่อนที่จะได้กลับมารวมเป็นประเทศเดียวกันอีกครั้งหลังจากสงครามสิ้นสุดลง

ความเป็นชาติที่เคยผ่านการต่อสู้และพบเจอกับความยากลำบากมายาวนาน ทำให้ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูประเทศของตัวเอง โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาคนในชาติให้มีศักยภาพอย่างเต็มที่

ทั้งหมดนี้จึงเป็นที่มาของการสร้าง *กลยุทธ์พัฒนาเยาวชนเวียดนาม ฉบับปี ค.ศ. 2011 - 2020 (Vietnamese youth development strategy 2011-2020)* ภายใต้อำนาจสำคัญที่ไม่ได้เป็นมุ่งเน้นการพัฒนาเยาวชนให้มีแค่ความรู้ แต่จะต้องมีครบทั้ง *ความเก่ง* (มีทักษะการทำงาน) *ความฉลาด* (มีทักษะในการใช้ชีวิตแก้ปัญหาเป็น) *ความสมบูรณ์ทางกายใจ* (สุขภาพกายและจิตสมบูรณ์) *ความดีงาม* (รักษาค่านิยมชาติและยึดถือหลักคุณธรรมในการ

ดำเนินชีวิต) และ**ความเป็นนักวิทยาศาสตร์** (คิดวิเคราะห์เป็น รู้เท่าทันเทคโนโลยี ไม่ตกยุค)

โดยอาศัยปัจจัยด้าน “การศึกษา” มาเป็นตัวช่วยสำคัญในการผลักดันเยาวชนให้ก้าวไปข้างหน้า ตามวิสัยทัศน์ของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่เคยกล่าวไว้ว่า “**ประเทศชาติจะสวยงาม ประชาติเวียดนามจะก้าวหน้า เคียงบ่าเคียงไหล่กับ 5 ทวีปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเรียนของลูกหลาน**”

กระบวนการเดินทางสู่ “เป้าหมายใหม่”

“อุดมการณ์ 5 ข้อของประธานาธิบดีโฮจิมินห์” หรือ “ลู่โฮ” ของเด็กๆ ชาวเวียดนาม คือสิ่งที่สะท้อนถึงหัวใจหลักในการพัฒนาเยาวชนเวียดนาม ซึ่งสืบสานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

อุดมการณ์ 5 ข้อของลู่โฮ

1. รักชาติ รักประชาชน
2. เรียนดี ทำงานดี
3. สามัคคี มีวินัย
4. รักษาอนามัยดี
5. ถ่อมตน ซื่อสัตย์ กล้าหาญ

แม้ตอนนี้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไป แต่จะสังเกตได้ว่า แท้จริงแล้ว เป้าหมายใหม่ในการพัฒนาเยาวชนของเวียดนาม ก็ยังคงยึดอุดมการณ์ของลุงโฮมาใช้ เพียงแต่มีการนำแนวคิดอื่นๆ เข้ามาผสมผสาน เช่น แนวคิดด้านการพัฒนาความสามารถของเยาวชน ให้พร้อมต่อการเปิดรับเศรษฐกิจทุนนิยม (จากเดิมที่เวียดนามใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม โดยรัฐเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหมด) เพื่อให้คนในชาติมีศักยภาพมากพอต่อการทำงานในยุคสมัยใหม่ ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันกันมากกว่าแต่ก่อน โดยใช้กลยุทธ์และกลวิธีในการพัฒนาเยาวชน 8 ด้านด้วยกัน คือ²⁰

1. สร้างความเข้าใจเรื่องการพัฒนาเยาวชน

สื่อสารความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาเยาวชนไปยังกลุ่มผู้นำชุมชน เพื่อให้คนกลุ่มนี้เป็นกระบอกเสียงต่อไป

2. ปรับหลักสูตรการศึกษาให้เข้มข้นขึ้น

เพิ่มการเรียนเรื่องกฎหมาย จริยธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนติดตามสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ พร้อมกับให้สื่อต่างๆ เพิ่มเนื้อหาเรื่องอุดมการณ์ของคนรุ่นใหม่ และทักษะชีวิต

²⁰ Youth law and the Vietnamese youth development strategy 2011-2020” Retrieved 13 June 2014. From : http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Youth/Viet%20Nam/Vietnam_Youth%20Law_Eng.pdf. (p.17- 20).

3. พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์

ปรับสถานศึกษาให้เป็นเหมือนศูนย์ฝึกทักษะอาชีพ โดยเน้นการฝึกทักษะการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรม และให้นักเรียน นักศึกษาลองปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีปัญหาด้านต่างๆ เพื่อฝึกแก้ไขสถานการณ์

4. พัฒนาสุขภาพ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม

เพิ่มงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น การสร้างศูนย์กีฬา และใช้สื่อต่างๆ ช่วยเผยแพร่ข่าวสารเหล่านี้

5. สร้างความร่วมมือกับองค์กรด้านเยาวชนของต่างประเทศ

เพิ่มความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในด้านการจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และผลักดันบทบาทของสหภาพเยาวชน (Youth Union) ให้มีโอกาสดำเนินงานร่วมกับต่างชาติมากยิ่งขึ้น

6. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ เพื่อพัฒนาเยาวชน

จัดสรรทรัพยากรทางปัญญาให้เยาวชนทุกพื้นที่ เช่น ทรัพยากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

7. พัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างเยาวชนกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม

จัดให้หน่วยงานพัฒนาเยาวชนด้านต่างๆ ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลการทำงาน พร้อมเพิ่มบทบาทให้สมาชิกของสหภาพเยาวชนเป็นหัวเรือใหญ่ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วย

8.ส่งเสริมให้เยาวชนรับบทบาทหน้าที่ของชาวเวียดนาม

ใช้ระบบการศึกษาเป็นตัวกลางในการสอนให้เยาวชนรับบทบาทของตนต่อสังคม ชุมชน ครอบครัว รวมถึงบทบาทของสามเณรยาที่ดี (เนื่องจากชาวเวียดนามแต่งงานตั้งแต่อายุประมาณ 20 ปี และมีปัญหาด้านการใช้ความรุนแรงในครอบครัวสูง)

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่างๆ ให้เป็นไปในทางปฏิบัติ สถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก โดยบทบาทหลักๆ จะอยู่ที่ครูอาจารย์ เนื่องจากชาวเวียดนามมองว่าคนที่ทำอาชีพครูคือคนที่มีความสามารถสูงและมีศักยภาพพร้อมต่อการพัฒนาเยาวชนเป็นอย่างมาก ดังที่ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช อดีตประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เคยกล่าวถึงการทำงานของครูเวียดนามไว้ว่า²¹

“จุดแข็งของการศึกษาระดับประถม และระดับอุดมศึกษาของเวียดนาม ได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาในพื้นที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลการเรียนรู้ของเด็กเกิดผลดี มีระบบการพัฒนาครูแบบเน้นอยู่กับสมรรถนะในการสอนนักเรียน เป็นระบบพัฒนาครูที่มีทั้งการพัฒนาในงานประจำ (มีการประชุมเพื่อเล่าวิธีการสอนของตน และปรึกษาหารือถึงการแก้ปัญหาของเด็กทุกสัปดาห์) และการฝึกอบรมประจำเดือนประจำปี ที่เน้นการเพิ่มเติมความสามารถของครูเป็นรายคน”

²¹ วิจารณ์ พานิช, สวมแว่นส่องวิธีปลูกฝังคุณธรรมเด็กเวียดนาม : I (AAR). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotoknow.org/posts/28595>. (13/06/2557.)

อีกทั้งแนวการสอนของครูเวียดนาม จะเน้นการตั้งคำถาม ปลายเปิด แล้วให้เด็กไปค้นหาคำตอบด้วยตัวเองจากการลงมือปฏิบัติ เช่น ตัวอย่าง “การบ้าน 5 ข้อ” ได้แก่²²

- (1) **วันนี้หนูทำความดีอะไรบ้าง**
(ทำให้เด็กรู้ว่าต้องทำความดีทุกวัน)
- (2) **วันนี้หนูช่วยคุณพ่อคุณแม่ทำงานบ้านอะไรบ้าง**
(สร้างความอบอุ่นในครอบครัว)
- (3) **วันนี้ชุมชนของหนูมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง**
(เชื่อมโยงตัวเองกับชุมชน)
- (4) **ให้รายงานข่าวหนึ่งข่าวเกี่ยวกับประเทศเวียดนาม**
(สร้างความรักชาติ)
- (5) **ให้รายงานข่าวหนึ่งข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์โลก**
(ทันเหตุการณ์ รู้จักสังคมโลก)

โดยการบ้าน 5 ข้อนี้ จะช่วยให้เด็กได้ซึมซับเรื่องการทำ ความดี ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตน และรู้จักเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว

เป็นอีกตัวอย่างของการถ่ายทอดคุณธรรมแนวใหม่ ที่ไม่เน้นให้เด็กท่องจำคำว่า “ความดีคืออะไร” แต่จะต้องเชื่อมโยงไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

²² เจ็จจันท์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุชาภิรมย์. รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ. (กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2550), 138.

ประเทศไทย

ตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รู้ไหมว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวเท่านั้นที่มีหลักปรัชญาชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง”

ปรัชญานี้คือปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 25 ปี เพื่อแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจ และเป็นหลักยึดในการใช้ชีวิตของคนไทย ให้อยู่รอดในสภาพสังคมยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความนิยมทางวัตถุมากขึ้น โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ก็ได้มีการัญญะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศด้วย

ความรู้คู่คุณธรรม

หัวใจหลักของความพอเพียง

สิ่งหนึ่งที่คนไทยมักจะเข้าใจผิด คือการคิดว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงการทำการเกษตร หรือการใช้ชีวิตในชนบทเป็นหลัก ทั้งที่ความจริงแล้ว ทุกคนในสังคมสามารถยึดหลักความพอเพียงได้หมด ไม่ว่าเราจะเป็นนักเรียน นักศึกษา พนักงานออฟฟิศ ข้าราชการ หรืออาชีพอื่นๆ

เพราะคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy)” คือการปฏิบัติตนบน “ทางสายกลาง” อันประกอบด้วย

ความพอประมาณ

ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล

การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

โดยการที่เราจะรู้ได้ว่า มากน้อยแค่ไหนถึงจะเรียกว่าพอเพียง ต้องอาศัยเงื่อนไข 2 ข้อในการพิจารณา ได้แก่ **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง ความรอบรู้ด้านวิชาการ และความรอบคอบในการนำความรู้ที่มีมาเชื่อมโยงได้ว่า ถ้าทำแบบนี้ ผลลัพธ์จะออกมาดีหรือไม่ รวมทั้ง **เงื่อนไขคุณธรรม** หมายถึงการยึดหลักคุณธรรมเป็นที่ตั้งในการดำเนินชีวิตหรือประกอบกิจการใดๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เช่น การรู้จักควบคุมความอยากได้อย่างมี การไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เราอยู่ได้อย่างมีความสุข และสังคมก็เป็นสุขไปด้วย

ตัวอย่างหนึ่งที่คนไทยเห็นการนำหลักปรัชญาของพ่อหลวงไปประยุกต์ใช้ คือ “การเกษตรทฤษฎีใหม่” ซึ่งเน้นเรื่องการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกษตรกรรม เนื่องจากน้ำเป็นทรัพยากรหลักที่ต้องใช้ในการเพาะปลูก โดยการแก้ปัญหาในอันดับแรก คือการสอนให้คนรู้จักความพอเพียงก่อน

เพราะ หนึ่ง หากเราไม่รู้ว่าจะต้องเก็บกักปริมาณน้ำในช่วงหน้าฝนไว้เท่าไรถึงจะเพียงพอต่อการปลูกพืชตลอดปี ก็เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง สอง หากเราขาดการตัดสินใจด้วยเหตุผล ในการแบ่งน้ำที่ต้องใช้ออกเป็น 3 ส่วน คือ น้ำกิน น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เราอาจต้องเสียน้ำส่วนใดส่วนหนึ่งไป เพราะลืมนึกว่าจำเป็นต้องกักเก็บส่วนนี้ไว้ สาม หากเราไม่มองถึงอนาคตว่า ปีนี้ฝนอาจจะตกน้อยกว่าปีอื่นๆ เพราะยึดติดกับอดีตที่ฝนเคยตกอย่างต่อเนื่องกันทุกเดือน เมื่อเจอสถานการณ์จริง เราอาจเดือดร้อน

ความพอเพียง จึงสอนให้เรารู้จัก “คิดให้รอบ” อย่างมีเหตุมีผล มีความพอดี มีการเตรียมตัวตั้งรับการเปลี่ยนแปลง อันจะช่วยให้เราแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

เศรษฐกิจพอเพียง กับความต้องการที่ “ไม่เพียงพอ”

กลุ่มเยาวชน วิถีเจ้าสัวน้อย โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม จังหวัดสระบุรี คือตัวอย่างของคนกลุ่มหนึ่ง ที่เคยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตจริง ผ่านการทำ โครงการ การบริโภคด้วยปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มุ่งเน้นการกำจัด “ความไม่รู้จักพอ” ซึ่งเกิด

จากค่านิยมของคนยุคนี้ที่ยึดติดกับวัตถุภายนอก ทำให้เกิดปัญหาการใช้เงินเกินตัวเพื่อแลกกับสิ่งที่อยากได้ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา

โครงการนี้ได้แบ่งประเด็นเรื่องการบริหารออกเป็น 3 ด้าน คือ การบริหารเวลา (การใช้เวลาไม่เหมาะสม หนีเรียน เล่นแต่เกม) การใช้จ่าย (การซื้อของเกินความจำเป็น ซื้อตามแพชั่น) และการบริโภคสื่อ (การรับสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัย)

“การแก้ปัญหาต้องอาศัยความต่อเนื่องและการเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง เพราะการต่อสู้กับ “ความเคยชิน” เดิมๆ และความอยากได้ อยากมี อยากเป็น โดยไม่ต้องอดทนลำบาก พากเพียรพยายาม ที่หยั่งรากในวิถีชีวิตอันขาดการยั้งคิดมาเนิ่นนาน”

ข้อความหนึ่งที่ถูกบันทึกไว้ในหนังสือ *บันทึกความสำเร็จเยาวชนไทย ทำดี ถวายพ่อหลวง* ยิ่งตอกย้ำให้เรานึกถึงองค์ประกอบ 3 ข้อของความพอเพียงที่พ่อหลวงสอนไว้

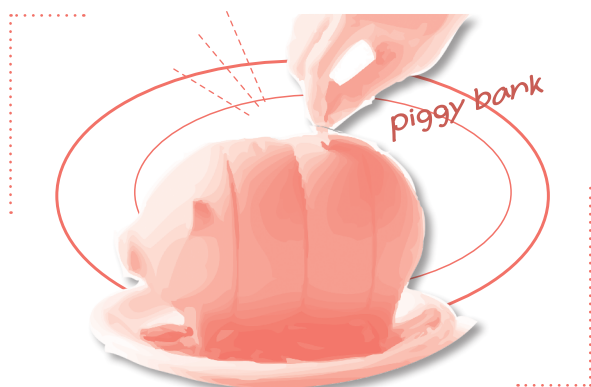
เพราะถ้าหากเยาวชนรู้จักความพอเพียงแล้ว พวกเขาก็จะรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่เหมาะสม อะไรคือสิ่งที่ควรทำ และปัญหาการบริหารอย่างฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ (บริโภคมากกว่ารายรับที่มี) ก็จะไม่เกิดขึ้น

การสร้าง “ความสมดุล” ให้เกิดขึ้น จึงน่าจะเป็นคำตอบที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา ซึ่งกลุ่มเยาวชนเจ้าสัวน้อย วิถีเจ้าสัวน้อย ก็ได้มีการเลือกใช้วิธีการต่างๆ เพื่อปลูกฝังค่านิยมเรื่องความพอเพียงในชีวิตประจำวันให้เกิดขึ้น อย่างเช่น

การใช้สมุดบันทึก เพื่อให้เยาวชนมองเห็นสิ่งที่ตนเองบริโภคในแต่ละวัน ทั้งการใช้เวลา การบริโภคสื่อ การใช้จ่าย

การใช้สูตร “ใช้ 3 ส่วน ออม 1 ส่วน” โดยในแต่ละเดือน ให้แบ่งเงิน 3 ส่วนไว้เพื่อใช้จ่าย และ 1 ส่วนไว้เก็บออม ทำให้เด็กๆ มีงบประมาณในการใช้จ่ายอย่างจำกัด ซึ่งจะช่วยควบคุมพฤติกรรมความฟุ้งเฟ้อได้ โดยให้เด็กตระหนักรู้ด้วยตัวเอง (ใครไม่เหลือเงินใช้ถึงปลายเดือน ก็จะได้รู้ว่า ที่ผ่านมามันตัวเองใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินไป)

การทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและการออม ให้เยาวชนจับกลุ่มและลองออกแบบวิธีการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงด้วยตัวเอง เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เมื่อพบเจอกับสถานการณ์จริง เช่น อยากได้กระเป๋าใบใหม่ ตัวเองจะสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ต่อความอยากได้นั้นอย่างไร และมีการไตร่ตรองก่อนว่า การซื้อกับไม่ซื้อจะส่งผลดีผลเสียตามมาอย่างไร

การจัดนิทรรศการบริโภคด้วยปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยให้เยาวชนทั้งระดับชั้นจัดนิทรรศการร่วมกันในหัวข้อต่างๆ เช่น การบริโภคอาหาร การบริโภคเวลา การบริโภคอินเทอร์เน็ต ซึ่งเยาวชนต้องตั้งเรื่องเหตุและผลที่จำเป็นในการบริโภคมาใช้ก่อนที่จะเลือกบริโภคสิ่งใดๆ ไม่อย่างนั้น สิ่งที่เราเลือก อาจย้อนกลับไปกระทบกับคุณภาพชีวิตของเราเอง (ตัวอย่างง่ายๆ เช่น การบริโภคอาหารเกินความต้องการของร่างกาย สุดท้ายก็ทำให้อ้วนและเป็นโรคต่างๆ ตามมา

นอกจากเรื่องการบริโภคหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจแล้ว ทุกเรื่องในชีวิตเรานั้นก็สามารถนำเรื่องความพอเพียงมาใช้ได้ เช่นเดียวกัน เพราะความหมายที่แท้จริงของความพอเพียงนั้น ไม่ได้พูดถึงแค่เรื่องความพอเพียงในการใช้จ่าย แต่ยังหมายรวมไปถึงการรู้จักพอในทุก ๆ เรื่อง ทั้งการเรียนอย่างพอเพียง ทำงานอย่างพอเพียง ท่องเที่ยวอย่างพอเพียง พักผ่อนอย่างพอเพียง รักอย่างพอเพียง ฯลฯ

ความพอเพียงจึงเปรียบเสมือนเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนทุกคน และยังช่วยผลักดันให้เกิดคุณธรรมข้ออื่นๆ ตามมาได้อีกหลากหลายข้อ

ตัวอย่างเช่น การที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนให้เรารู้จักพึ่งพาตนเอง ก็เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมในเรื่องการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความเพียรพยายามในการช่วยเหลือตนเองอย่างเต็มความสามารถ

หรือข้อที่บอกว่าเราต้องใช้เหตุผลต่างๆ มาประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ก่อนจะทำอะไรก็ตาม สิ่งนี้ก็แสดงถึงการปลูกฝังค่านิยมให้เราเป็นคนที่รู้จักเฝ้าหาความรู้ เพราะหากไม่มีความรู้กว้างขวาง เราก็จะไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่าสิ่งไหนคือสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และทำให้เกิดการตัดสินใจลงมือทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ โดยเฉพาะในการจะเข้าร่วมเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียนนั้น ยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ประเทศไทยยังขาดหรือยังมีความรู้ไม่มากพอ (เช่น ทักษะภาษาอังกฤษ) การเฝ้าหาความรู้อย่างพอเพียง จึงเป็นคุณธรรมที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และใช้ได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ โดยไม่มีข้อจำกัดอีกด้วย

ท้ายที่สุด หากคนไทยทั้งประเทศยึดหลัก “ความพอเพียง” มาเป็นค่านิยมในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ผลลัพธ์ที่จะเกิดตามมาก็ไม่ใช่อะไรอื่นใด แต่เป็นการสร้างประเทศไทยของเราให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้นในทุกด้าน เพราะเมื่อต่างคนต่างรู้จักพอ การเอารัดเอาเปรียบคดโกงกัน อันเป็นที่มาของความขัดแย้งต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้นในสังคมไทย

และเมื่อถึงวันนั้น เราจะเข้าใจว่า “ความพอเพียง” ทำให้สังคมไทยมี “คุณค่า” ได้อย่างมหาศาลจริงๆ

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ของคนไทย ใครมีครบ ยกมือขึ้น!

ในแต่ละวัน มีประเด็นเรื่องคุณธรรมที่ถูกพูดถึงในสังคมอยู่มากมาย โดยเฉพาะเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์และซื่อตรงของคนไทย แต่เพื่อนๆ รู้หรือเปล่าว่า แท้จริงแล้วสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ. ได้กำหนดคุณธรรมข้ออื่นๆ ที่เป็น พื้นฐานสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนไทยไว้ถึง 8 ข้อด้วยกันเลยทีเดียว

ลองมาเช็กดูดีกว่าว่า คุณธรรมพื้นฐานด้านล่างนี้ ใครมีหรือยังขาดข้อไหน กันอยู่บ้าง

1. **รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์** : เป็นพลเมืองดี รักษาความเป็นไทย ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักศาสนา เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

2. **ซื่อสัตย์สุจริต** : ประพฤติต่อตนเองและผู้อื่นตรงตามความเป็นจริงทั้ง ด้านกาย วาจา ใจ

3. **มีวินัย** : ประพฤติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน สังคม

4. **ใฝ่เรียนรู้** : ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม และนำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

5. **อยู่อย่างพอเพียง** : ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกัน ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. **มุ่งมั่นในการทำงาน** : ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม และอดทนจนงานสำเร็จตามเป้าหมาย

7. **รักความเป็นไทย** : ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย กตัญญูต่อประเทศไทย เห็นคุณค่า และใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งอนุรักษ์และร่วมสืบทอดภูมิปัญญาไทย

8. **มีจิตสาธารณะ** : ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

สาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมาร์

ดินแดนแห่งวิถีพุทธ

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2557 สำนักข่าวแห่งหนึ่งรายงาน
ข่าวว่า²³

รัฐบาลพม่ากำลังหารื้อกันเกี่ยวกับการร่างกฎหมายการ
เปลี่ยนศาสนา ซึ่งมีการระบุว่า ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น
(นอกเหนือจากศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ) จะต้องได้รับ
อนุญาตจากทางการ ถึงจะสามารถเปลี่ยนได้

โดยมีรายงานต่อว่า จากการรวบรวมรายชื่อของประชากรชาว
พม่า โดยองค์กรเพื่อการคุ้มครองเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อ
ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของพระสงฆ์และประชาชนในพม่า
พบว่า มีประชากรถึง 1.3 ล้านรายชื่อที่ให้การสนับสนุนกฎหมายข้อนี้
(จากประชากรพม่าทั้งหมดประมาณ 56,400,000 คน)

²³ ผู้จัดการออนไลน์, พม่าเสนอร่างกฎหมายควบคุมการเปลี่ยนศาสนา. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/indochina/viewnews.aspx?NewsID=9570000059303>. (13/06/2557.)

เหตุการณ์นี้เป็นภาพสะท้อนของสังคมพม่า ที่แสดงให้เห็นว่า ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่สามารถทำให้ความยึดมั่นในพุทธศาสนา อันเป็นค่านิยมดั้งเดิมของชาวพม่า เสื่อมคลายหายไปตามกาลเวลา

มีหน้าซ้ำ ความผูกพันกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรมตามวิถีพุทธ กลับยิ่งเข้มข้นขึ้น สวนกับกระแสโลกยุค โลกาภิวัตน์ที่กำลังนำพาคนออกไปสู่ความเจริญทางวัตถุมากขึ้น ทุกที่

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวพม่ามีความผูกพันกับวัดและพุทธ ศาสนามาก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะบรรพบุรุษของชาวพม่า นับถือศาสนา พุทธ นิกายเถรวาท ซึ่งเป็นนิกายที่ยึดมั่นในหลักคำสอนของพระ- พุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด สืบต่อๆ กันเรื่อยมา ทุกวันนี้ ประชากรร้อยละ 92 ของพม่า จึงนับถือศาสนาพุทธไปด้วย

ความเชื่อทางศาสนาพุทธยังเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทหน้าที่ ของชาวพม่า โดยเฉพาะผู้ชายทุกคน ซึ่งจะต้องบวชเพื่อสืบทอด พระพุทธศาสนา (ถ้าไม่บวชจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม) ซึ่งตาม ธรรมเนียมของพม่า พ่อแม่จะนิยมส่งลูกชายมาบวชเรียนตั้งแต่อายุ 7-10 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งการศึกษาเล่าเรียน และเป็น ไม้ก่อนที่กำลั้งดัดง่าย²⁴ ทำให้ชาวพม่ามีความผูกพันกับพุทธศาสนา มาตั้งแต่ยังเล็ก รวมถึงการได้เข้าไปเรียนรู้หลักธรรมคำสอน ยังเป็น

²³ สุซานาฏ สิตานุรักษ์, พุทธศาสนาในเมืองเชียงใหม่ : กรณีศึกษานิกายางกวง นิกายป่าแดง นิกายไทใหญ่ และนิกายพม่า. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.research.cmru.ac.th/2013/ris/resout/arc/NRCT-2-HUSO-2-53-FULL.pdf>. (13/06/2557.)

การช่วยปลูกฝังทัศนคติให้เด็กเห็นคุณค่าของการทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ จนก่อให้เกิดเป็นวิถีชีวิตของชาวพม่าที่มักจะชอบเข้าวัด สวดมนต์ นั่งสมาธิ และยังความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมอีกด้วย

การถ่ายทอดวิถีพุทธจาก “โรงเรียนวัด”

จากการที่ผู้คนมีความศรัทธาในศาสนาอย่างเคร่งครัด เมื่อถึงวัยที่มีลูก (ชาย) “โรงเรียนวัด” จึงกลายเป็นตัวเลือกอันดับแรกที่พ่อแม่ชาวพม่านั้นเลือกให้ลูกเรียน

เนื่องจากพระสงฆ์ในความคิดของชาวพม่า ไม่ได้เป็นเพียงผู้สืบทอดทางศาสนา แต่ยังมีบทบาทเป็นครูทางจิตวิญญาณ ที่ทั้งสอนให้บุคคลรู้หนังสือ และสอนเรื่องศีลธรรมจรรยาไปพร้อมกัน²⁵ การส่งลูกมาเรียนกับพระสงฆ์โดยตรง ก็ทำให้พ่อแม่อุ่นใจว่าเด็กๆ จะได้พบเจอกับสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่วนตัวเด็กเองก็ได้เห็นพระสงฆ์เป็นต้นแบบในการตั้งมั่นอยู่บนพระธรรมคำสอนเป็นประจำทุกวัน จึงเกิดการซึมซับวิถีชีวิตแบบชาวพุทธที่ละน้อย

การส่งเสริมพุทธศาสนา ผ่านแนวคิดจิตวิทยา

การสร้างแรงจูงใจให้คนรักการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา โดยใช้หลักการเรื่อง “Reward and punishment (การให้รางวัลและ

²⁵ การสังเคราะห์องค์ความรู้การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน : สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์. (กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2556), 12.

การลงโทษ)” ตามหลักจิตวิทยา คือกุศโลบายอย่างหนึ่งในการทำให้ชาวพม่าทุกเพศทุกวัย สนใจศึกษาหลักธรรมทางศาสนา

หลักการนี้เป็นกุศโลบายในการแสดงธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าที่ใช้ในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การแต่งตั้งเอตทัคคะ (ตำแหน่งทางพุทธศาสนา ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา) ให้กับผู้มีความรู้ความสามารถโดดเด่นกว่าผู้อื่น ซึ่ง “การแต่งตั้งตำแหน่งทางศาสนา” ในที่นี้ คือรางวัลที่ทำให้ผู้ได้รับตำแหน่งเกิดความภาคภูมิใจ (คำว่ารางวัลทางจิตวิทยา หมายถึงรางวัลทั้งในรูปแบบสิ่งของ เช่น เงิน ของขวัญ และรางวัลในแง่ความภูมิใจ เกียรติยศด้วย)

สมาคมชาวพุทธหนุ่ม หรือ *Young Men Buddhist Association (YMBA)* หน่วยงานประชาสังคมที่มีสมาชิกส่วนหนึ่งเป็นผู้นำนักศึกษาของพม่า เป็นหน่วยงานแรกที่นำหลักการนี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้คนกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้หลักธรรมที่ดั่งาม

โดยมีการจัดตั้งศูนย์ทดสอบพระพุทธศาสนากว่า 350 แห่งทั่วประเทศสำหรับเยาวชน เพื่อเป็นสนามประลองความรู้ทางพุทธศาสนา พร้อมกับมีรางวัลเป็นเงินสด เหรียญรางวัล และประกาศนียบัตรมอบให้กับผู้สอบผ่าน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมะ ให้มีความแปลกใหม่และท้าทายมากขึ้น ที่สำคัญเยาวชนที่ได้รับรางวัลยังเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง จนส่งผลให้ในปีหนึ่งๆ มีผู้สมัครประลองความรู้ทางธรรมกว่า 50,000 คน

นับว่าเป็นตัวอย่างการถ่ายทอดวิถีพุทธที่ได้ผล จนก่อให้เกิดเป็นมรดกแห่งความดีงาม ซึ่งจะสืบทอดไปยังรุ่นลูกหลานอย่างไม่รู้จบ

ราชอาณาจักรกัมพูชา

คุณธรรม...ใครว่า “เรื่อง (ของ) เด็กๆ”

ราชอาณาจักรกัมพูชา (หรือที่หลายคนเรียกว่าเขมร) ประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกับประเทศไทยใน 4 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เป็นอีกหนึ่งประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่กำลังการพัฒนา

กัมพูชาเคยปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ภายใต้อำนาจของเขมรแดง (กลุ่มแกนนำในการปฏิวัติการปกครองของกัมพูชา) ซึ่งเป็นยุคแห่งความขัดแย้งของคนในชาติจนเกิดการสังหารหมู่ ก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ เช่นในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเด็นเรื่องการฟื้นฟูคุณธรรมของคนในชาติได้รับความสนใจมากขึ้นจากภาครัฐ เนื่องจากการผ่านวิถีชีวิตอันยากลำบากมาในช่วงก่อนหน้านี้ ได้กลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้สังคมมีความตึงเครียด และไม่ตระหนักถึงการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้เท่าที่ควร ประกอบกับโรงเรียนของกัมพูชามักก่อน เน้นการถ่ายทอดทฤษฎีการปฏิวัติทางการเมืองมากกว่าจะสอนวิชาความรู้และคุณธรรมให้เด็กๆ²⁶

²⁶ Nordic Institute of Asian Studies. (2008). People of Virtue : Reconfiguring Religion, Power and Morality in Cambodia Today. Retrieved 22 June 2014 From <http://www.ilearnincambodia.org/ct/edwards.pdf>, (p.213).

การปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นสิ่งที่ประเทศกัมพูชา กำลังเริ่มลงมือทำ เพื่อช่วยสร้าง “จุดเปลี่ยน” ให้กับคนรุ่นใหม่ ก่อนที่จะเข้าสู่การเปิดประชาคมอาเซียนในเร็ววันนี้

ปฏิบัติการ “ปั้นคุณธรรมคนรุ่นใหม่”

ในการหล่อหลอมคุณธรรมสู่คนรุ่นใหม่ให้ประสบผลสำเร็จ ประเทศกัมพูชามองว่า ระบบการศึกษาในประเทศต้องได้รับการพัฒนา ก่อน เพราะการศึกษาเป็นกลไกที่จะทำให้คนมีความรู้ ได้ฝึกทักษะต่างๆ พร้อมกับการเรียนรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กัน

ทั้งนี้ การถ่ายทอดคุณธรรมที่ได้ผล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวเด็กเพียงอย่างเดียว แต่กลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน อยู่ **ที่การถ่ายทอดของผู้ใหญ่ในสังคมด้วย** เพราะตามธรรมเนียมของชาวกัมพูชานั้น ผู้อาวุโสจะมีอิทธิพลและอำนาจการตัดสินใจเหนือผู้น้อย นั่นจึงหมายความว่า การที่เยาวชนจะเติบโตมาเป็นคนอย่างไร ย่อมอยู่ที่ตัวผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่ดูแลพวกเขาด้วยว่า ตนได้เป็นแบบอย่างที่ดี และมีความรู้ความเข้าใจในการถ่ายทอดคุณธรรมสู่ลูกหลานอย่างถูกต้องหรือไม่

การพัฒนาทักษะของผู้ใหญ่ที่จะมาทำหน้าที่ถ่ายทอดคุณธรรม โดยเฉพาะผู้ปกครอง จะต้องคอยดูแลอบรมและช่วยกันพัฒนาศักยภาพบุตรหลานของตัวเองอย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายครอบครัวของประเทศกัมพูชา

ทว่า อุปสรรคที่เกิดขึ้นคือครอบครัวชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน ทำให้คนต้องมุ่งหารายได้จนไม่มีเวลาในการอบรมลูกหลาน และครอบครัวชาวกัมพูชา มักจะส่งลูกเข้าโรงเรียนตั้งแต่

อายุ 2 - 3 ขวบ เพื่อให้สถาบันการศึกษารับหน้าที่ในการขัดเกลา
ลูกหลานแทน²⁷

กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมของเยาวชน
กัมพูชามากที่สุด จึงกลายเป็นบุคลากรครู ซึ่งในสังคมกัมพูชานั้น
ครูเปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่และเพื่อนของเด็ก และยังคงเป็นแบบ
อย่างของการดำเนินชีวิตในทางบวกให้กับนักเรียน โดยกระบวนการ
พัฒนาครูของกัมพูชา มีการใช้วิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง : การปรับวิธีการสอนของครูผู้สอนวิชาเพศศึกษา

เนื่องจากเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ขัดกับวัฒนธรรม
ดั้งเดิมของชาวกัมพูชารุ่นก่อนๆ มาก เพราะกัมพูชามีค่านิยมคล้ายกับ
ไทยในเรื่องการไม่พูดคุยเรื่องเพศสัมพันธ์อย่างเปิดเผย แต่เมื่อรัฐบาล
มีนโยบายให้บรรจุวิชาเพศศึกษาลงในหลักสูตรการเรียนการสอน
เพื่อเตรียมพร้อมให้วัยรุ่นรู้จักการป้องกันโรคติดต่อและปัญหาอื่นๆ
จากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก จึงต้องมีวิธีปรับการ
สอนด้านต่างๆ เช่น

การเลือกครูที่อายุน้อยไม่มาก เพราะวัยที่ใกล้เคียงกัน จะ
ทำให้วัยรุ่นกล้าพูดคุยและเข้าหาตัวผู้สอนได้อย่างสนิทใจมากกว่า
ซึ่งหากดูตามโรงเรียนจะพบว่า ครูผู้สอนวิชานี้มักจะมีอายุประมาณ
22-23 ปี และไม่เกิน 40 ปี

²⁷ Nordic Institute of Asian Studies. (2008), Ibid.

การละลายพฤติกรรมของครู Trin Dung ผู้สอนเพศศึกษา จาก Health Association of Cambodia (RHAC) ยกตัวอย่างว่า²⁸ ก่อนจะมาทำหน้าที่สอนเรื่องเพศศึกษา เขาต้องใช้เวลา 5 วันในการฝึกพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่นอายุ 10 - 24 ปีในหมู่บ้านตัวเอง โดยต้องจับกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน และต้องฝึกให้ความรู้เรื่องเพศแก่วัยรุ่น ซึ่งวิธีนี้ทำให้เขาได้เห็นพฤติกรรมของวัยรุ่นอย่างใกล้ชิด และช่วยให้ปรับตัวเข้ากับกลุ่มวัยรุ่นได้ง่ายขึ้น

ใช้หลักการสอนแบบ “เพื่อนคุยกับเพื่อน” หลักการนี้เรียกว่า Peer Education หรือการที่ผู้สอนวางตัวเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน แทนการมองว่าตนอยู่เหนือกว่าเด็ก รวมถึงการให้เด็กทำหน้าที่ “เพื่อนสอนเพื่อน” ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างในการสื่อสารระหว่างกัน และทำให้เด็กมีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ มากขึ้น (เพราะถ้าไม่เข้าใจ คงสอนคนอื่นไม่ได้)

ถือคติ “สอนเด็กจับปลา ดีกว่าให้ปลาแก่พวกเขา” การปลูกฝังคุณธรรมในยุคนี้อาจจะต้องสอนให้เด็กมีความรู้และนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ ไม่ใช่การบ่อนข้อมูลจากตำรา ซึ่งจะทำให้เด็กนึกไม่ออกว่าจะนำไปเชื่อมโยงในชีวิตจริงอย่างไร ตัวอย่างเช่นการสอนของครู Thun Sideth วัย 23 ปี เธอบอกว่า²⁹ เวลาสอนเพศศึกษา เธอจะนั่ง

²⁸ Ngor Menghourng. (2011). Youth of the week: Peer Educator. Retrieved 22 June 2014 From <http://www.phnompenhpost.com/lift/youth-week-peer-educator>.

²⁹ San Sel. (2013). A Troubling taboo: sex-ed in Cambodia. Retrieved 22 June 2014 From <http://www.phnompenhpost.com/lift/troubling-taboo-sex-ed-cambodia>.

กลางห้องแล้วให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม จากนั้นจะใช้วิธีการตั้งคำถามปลายเปิด เช่น “ทราบไหมว่าเราจะป้องกันโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์อย่างไร” เพื่อกระตุ้นนักเรียนร่วมกันค้นหาคำตอบด้วยกัน หลังจากนั้นค่อยสอนวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต คืออีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การถ่ายทอดคุณธรรมเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายง่ายขึ้น เช่น การจัดทำคลินิกออนไลน์ปรึกษาปัญหาวัยรุ่นโดยกลุ่ม NGO ที่ชื่อว่า “ChildSafe”³⁰ เพื่อเปิดโอกาสให้วัยรุ่นเข้ามาตั้งข้อความที่ต้องการจะขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือ โดยจะมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำแก่วัยรุ่นที่มาขอคำปรึกษา ซึ่งเป็นอีกช่องทางในการสื่อสารให้วัยรุ่นเข้าใจถึงวิธีการแก้ปัญหาในชีวิต โดยนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้

การพัฒนาคุณธรรมของประเทศกัมพูชา คงสะท้อนให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า...

อนาคตของเด็กในวันหน้า อยู่ที่การปลูกฝังของผู้ใหญ่ในวันนี้

²⁷ Tracey Shelton. (2007). Trained E-cafes protect kids from web sex. Retrieved 22 June 2014 From <http://www.phnompenhpost.com/national/trained-e-cafes-protect-kids-web-sex>.

สปป.ลาว

รู้จักสามัคคี ตามวิถีชาวลาว

มาถึงประเทศสุดท้าย...สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว ประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้เคียงกับไทยมากที่สุดทั้งในแง่ของภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี

วิถีชีวิตของคนลาวดำเนินไปภายใต้คำขวัญของชาติที่ว่า **“สันติภาพ เอกราช ประชาธิปไตย เอกภาพ วัฒนาถาวร”** ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขภายใต้สังคมที่มีเอกราช มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ภายใต้การปกครองแบบสังคมนิยม ที่มีรัฐบาลเป็นผู้กำหนดกรอบความคิดและแนวทางปฏิบัติของคนในสังคม

นอกจากนี้ ประเทศลาวยังเป็นประเทศแห่งการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งจะเห็นได้จากการแต่งกายของชาวลาว โดยทุกครั้งที่เราไปร่วมงานพิธีต่างๆ เช่น งานบุญ งานแต่งงาน(แต่งงาน) และการติดต่อราชการ แม้หญิงลาวจะนุ่งผ้าซิ่นและเปี่ยงแพตามแบบอย่างวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อแสดงถึงความเคารพต่อพิธีกรรมหรือสถานที่นั้นๆ และชาวลาวยังมีลักษณะเด่นทางคุณธรรมในเรื่องความรักชาติ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศลาวได้รับอิสรภาพจากการเป็นเมืองขึ้นของตะวันตกมาจนถึงทุกวันนี้

“สำนึกรักชาติ” จากรุ่นสู่รุ่น

หลายๆ ประเทศในโลกที่ปกครองประเทศด้วยระบบสังคมนิยม มักจะให้ความสำคัญในเรื่องการปลูกฝังความรักชาติและความสามัคคีของคนในสังคม เพื่อให้ทุกคนมีความคิดไปในทิศทางเดียวกัน

สปป.ลาวก็เป็นหนึ่งในประเทศเหล่านั้น ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้คนในชาติ มีความเข้าใจร่วมกัน ความเป็นปึกแผ่น มีคุณธรรม และมีความเป็นชาตินิยม³¹

วิธีหนึ่งในการสร้าง “สำนึก” ของความเป็นชาติ คือการปลูกฝังให้คนต่างชนเผ่าในประเทศมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน (ประชากรลาวแบ่งออกเป็น 3 ชนเผ่าใหญ่ๆ คือ ลาวลุ่ม : กลุ่มชาวลาวแท้ๆ ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาหลัก ลาวเทิง : กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ทางภาคใต้ และลาวสูง : กลุ่มคนที่อาศัยตามแนวตะเข็บชายแดนภาคเหนือ)

โดยจะเห็นได้จากการบรรจุเรื่องราวสำคัญในประวัติศาสตร์ เรื่องราวของกษัตริย์ และกลุ่มบุคคลสำคัญที่ต่างต่อสู้เพื่อชาตินาลงในแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อย้ำเตือนให้คนรุ่นใหม่ตระหนักถึงเรื่องราวในประวัติศาสตร์จากตำราเรียน และยังเป็นการย้ำเตือนถึงความกล้าหาญของบรรพบุรุษที่เสียสละเพื่อชาติ ซึ่งจะช่วยให้เกิดรุ่นใหม่เกิด “สำนึกรักชาติ” และมีความกระตือรือร้นที่จะบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมถึงการร่วมกันพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น

³¹ ศีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ. เอกสารชุดความรู้ “การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน : สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2550), 3.

ตัวอย่างบทเรียนที่ถูกบรรจุไว้ในหนังสือ

บทเรียนชั้นป.4³²

(1994 : 54) บทที่ 22 เรื่องถิ่นฐานเมืองลาว

สะท้อนถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความสามัคคี การไม่เคย

ละทิ้งประเทศของบรรพบุรุษ โดยมีใจความว่า

		“ประชาชนพลเมืองของประเทศเราประกอบด้วย
		หลายชนเผ่า จึงแจกจ่าย (กระจาย) อยู่ตามเขตขง (แขวง)
		ต่างๆ ในทั่วประเทศ แต่ใดๆ มา ประชาชนชาวลาวเคยมี
		มูลเชื้อฮักแพง (รักใคร่) สามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
		ตลอดมา พวกเขามีความขยันหมั่นเพียรในการออกแรงงาน
		เพิ่มพูนผลผลิต และสร้างบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุข
		เราทุกคนไม่ว่าจะเป็นเผ่าใดหรือตกอยู่ เขตขง (แขวง)
		ใดก็ตาม ล้วนแต่คนลาว ฉะนั้น พวกเราต้องรักแพงสามัคคี
		อุมช่วยเหลือกัน”

³² สุภาพร คงศิริรัตน์. (2548). อัตลักษณ์และวิถีการสร้างอัตลักษณ์ของลาว
จากวรรณกรรมแบบเรียน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.human.nu.ac.th/jhnu/file/journal/2011_02_01_11_35_26-02-02-07.pdf (22/06/2557.)

ศาสนา...ตัวกลางการพัฒนาชาติควบคู่คุณธรรม

พระสงฆ์มีบทบาทอย่างมากในการสร้างพลเมืองของชาติ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนดให้พระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่หลักคำสอนที่มีความทันสมัยและนำไปใช้พัฒนาประเทศชาติได้จริง งดเว้นการเทศนาเรื่องความเชื่อที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับองค์รวมของศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาที่สอนให้คนปฏิบัติดี ไม่ใช่ศาสนาแห่งการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์³³

การเทศนาของพระสงฆ์ในประเทศลาว จึงไม่ได้เน้นการฝึกตนให้พร้อมสู่นิพพาน แต่หลักคำสอนจะถูกปรับให้ผู้คนสามารถนำไปใช้เพื่อสร้างความสุขให้สังคมในปัจจุบัน มากกว่าจะพูดถึงชีวิตในโลกหน้า³⁴ ซึ่งจะพบเห็นได้จากในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศาสนาในสมัยนี้ ที่มักจะพูดถึงคุณธรรมเรื่องความรักชาติ การพัฒนาชาติ โดยจะมีการอบรมหลักสูตรต่างๆ ให้พระสงฆ์ ก่อนที่พระสงฆ์จะนำสิ่งต่างๆ ไปสั่งสอนประชาชนชาวพุทธในประเทศลาวต่อไป โดยเฉพาะกลุ่มคนในระดับรากหญ้า ซึ่งไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่สูงมากนัก จึงจำเป็นต้องอาศัยการถ่ายทอดจากพระสงฆ์ ในการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านคุณธรรมและการพัฒนาประเทศเข้าสู่คนกลุ่มนี้

³³ หอมหวล บัวระภา. (2555). พระพุทธศาสนาลาวภายใต้อุดมการณ์สังคมนิยม 2518-2533. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.tci.thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/6150>.

³⁴ หอมหวล บัวระภา. (2555), อ้างแล้ว.

หลักสูตร “ผู้นำการพัฒนาชุมชน” สำหรับพระสงฆ์

เพราะพระสงฆ์เปรียบเสมือนผู้นำทางสังคมของประเทศลาว จึงต้องมีการฝึกทักษะการเป็นผู้นำต่างๆ เช่น

- ★ การทำความเข้าใจประเด็นต่างๆ ทางสังคม และระดับโลก
- ★ ให้มุมมองต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
- ★ สร้างความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมในชุมชน
- ★ การประยุกต์หลักธรรมเข้ากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ★ พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างพลังชุมชน
- ★ ฝึกอบรมคนในท้องถิ่นโดยใช้หลักคำสอนทางศาสนาพุทธ
- ★ กระตุ้นคนให้รู้จักการวิเคราะห์สังคม และเข้าใจเรื่องความแตกต่างทางเพศ (เป็นทักษะสำหรับกรอบมวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้เรื่องเพศ)

รักชาติ แต่ไม่ละทิ้งความสามัคคีกับเพื่อนบ้าน

นอกเหนือจากการปลูกฝังเรื่องความสามัคคีของคนในชาติเดียวกันแล้ว ประเทศลาวยังส่งเสริมค่านิยมในการสร้างความสามัคคีกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อหล่อหลอมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างชาวลาวด้วยกันกับผู้คนทั่วโลก³⁵ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายข้อหนึ่งที่ระบุไว้ในการปฏิรูปการศึกษา

³⁵ ธีรภัทร เจริญสุข. (2555). ความร่วมมือ ลาว-เวียดนาม สู่การสร้างประวัติศาสตร์ร่วม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://prachatai.com/journal/2012/11/43765>. (22/06/2557.)

ในปัจจุบันลาวมีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านหลายประเทศ เช่น ไทย และเวียดนาม โดยสำหรับประเทศไทยเอง ได้มีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย - ลาว เพื่อเชื่อมต่อการเดินทางระหว่างจังหวัด บึงกาฬ ของไทย กับแขวงบอลิคำไซของลาว และมีการจัดกิจกรรม ที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างกัน เช่น การจัดงานเฉลิมฉลอง ครบรอบ 20 ปีของการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 1 (เชื่อมจังหวัดหนองคาย-นครเวียงจันทน์) ซึ่งได้นำภาพถ่ายจากการประกวดในหัวข้อ “หนองคายเวียงจันทน์ 100 สัมพันธ์สองฝั่งโขง” จากช่างภาพชาวไทยและชาวลาวมาจัดแสดงเป็นนิทรรศการ เพื่อ สะท้อนให้ลูกหลานชาวลาว (และชาวไทย) ได้ซึมซับถึงความปรองดอง โดยไม่จำกัดว่าจะต้องรักใคร่คนในชาติเดียวกันเท่านั้น

เมื่อไหร่ที่ทุกคนร่วมมือกันพัฒนาประเทศชาติ โดยอาศัย ความรักสามัคคี รู้จักคิดถึงผู้อื่น และมีสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน มนุษย์ด้วยกัน...เมื่อนั้นบ้านเมืองก็จะสงบสุข และเกิดความ เจริญก้าวหน้าในด้านอื่นๆ ตามมา

เกร็ดคุณธรรมจากสัญลักษณ์อาเซียน

เส้นสีเหลืองในสัญลักษณ์อาเซียนที่ดูคล้ายกับรูปพาน แต่จริงๆ แล้วเป็นรูปวงข้าวสีเหลือง 10 มัด ที่ถูกนำมามัดรวมกันเป็นหนึ่ง เพื่อแสดงถึงการที่ทั้ง 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียน มีมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

สีเหลืองที่เป็นสีของวงข้าว หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

สีแดงที่เป็นสีพื้นหลัง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า

สีขาวที่ล้อมรอบวงกลมสีแดง หมายถึง ความบริสุทธิ์

สีน้ำเงินที่ล้อมรอบวงกลมสีขาว หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

ส่วนตัวอักษร asean สีน้ำเงินซึ่งอยู่ใต้วงข้าว หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าไปพร้อมกัน นั่นเอง

บทที่ 3

จับตา! แนวคิด **Digital Citizenship**

กรณีการพัฒนาพลเมืองยุคดิจิทัล

คุณธรรมไม่ได้นำมาใช้ได้แค่ในโลกออฟไลน์ แต่เมื่อโลกหมุนเข้าสู่ยุคดิจิทัล ประเด็นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมบนโลกออนไลน์ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น่าจับตามองเช่นกัน

ที่ผ่านมา หลายคนอาจจะเคยได้ยินเรื่องการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในทางที่ไม่เหมาะสมกันมาบ้าง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ การแอบโจรกรรมข้อมูลออนไลน์ หรือการหมิ่นประมาทผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต

แต่นอกเหนือจากการมีกฎหมายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ในบางประเทศได้มีการนำแนวคิดเรื่อง Digital Citizenship หรือพลเมืองยุคดิจิทัล มาใช้พัฒนาคนในประเทศให้มีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองเมื่ออยู่ในยุคดิจิทัลด้วย เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้มีการวางกรอบการพัฒนาพลเมืองยุคดิจิทัลโดยมุ่งเน้นการปลูกฝังบทบาทสำคัญให้กับเด็กๆ ชาวอเมริกัน 4 ข้อได้แก่³⁶

³⁶ Digital Citizenship หน้าที่ของคนในยุคดิจิทัล. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.schoolguide.in.th/index.php?option=com_school&view=contentdetail&id=22&Itemid=56. (22/06/2556).

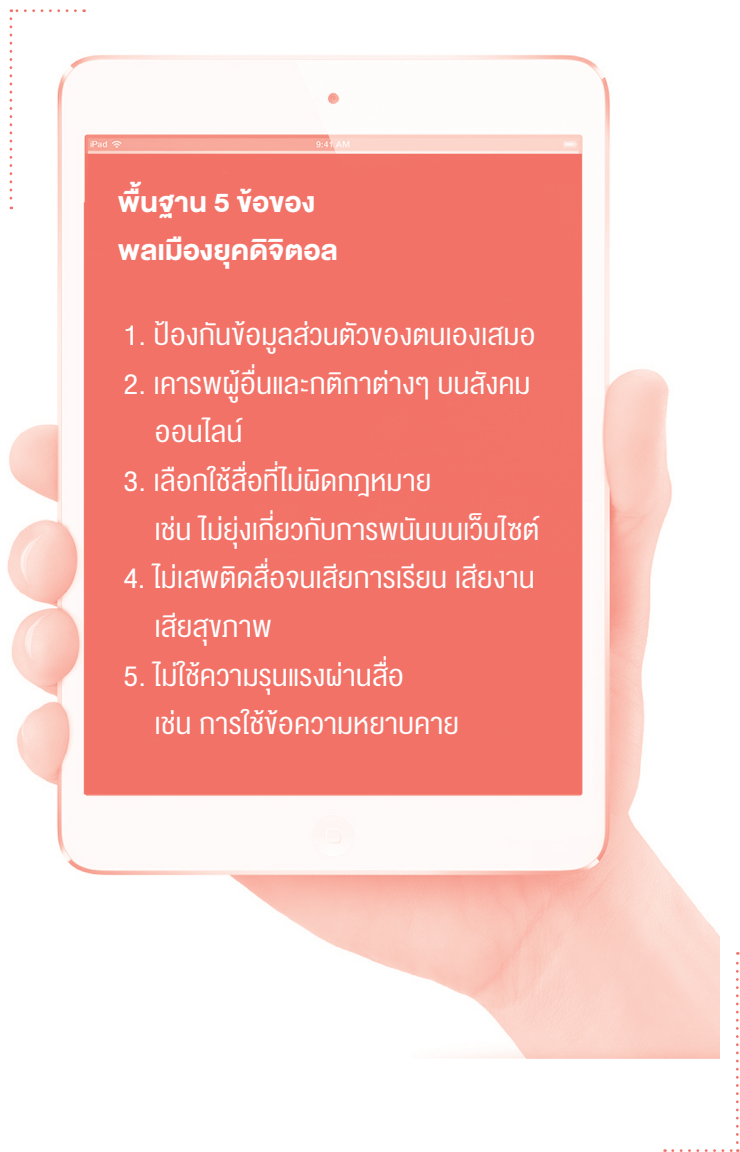
1. การรับผิดชอบต่อการใช้ข้อมูล โดยต้องคำนึงถึงเรื่องสิทธิและไม่ลอกเลียนผลงานคนอื่น ซึ่งจะทำให้ตนเองขาดการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ในทางอ้อม

2. การใช้เทคโนโลยีในทางบวก เมื่อพบเห็นสิ่งที่ไม่ดีบนสื่อออนไลน์ ก็ไม่ควรจดจำหรือทำตาม

3. การใช้เทคโนโลยีในการค้นหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง

4. มีทักษะความเป็นผู้นำบนโลกออนไลน์ เช่น การให้เกียรติผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

เวลานี้จึงถึงเวลาประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนควรย้อนกลับมาทบทวนถึงเรื่องนี้ เพื่อร่วมกันพัฒนาบทบาทหน้าที่ของประชากรให้สอดคล้องกับเทรนด์โลกยุคใหม่ ก่อนที่พลเมืองของทั้ง 10 ประเทศจะมารวมตัวกันเป็น “พลเมืองอาเซียน” ในอนาคต

พื้นฐาน 5 ข้อของ พลเมืองยุคดิจิทัล

1. ปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเองเสมอ
2. เคารพผู้อื่นและกติกาต่างๆ บนสังคมออนไลน์
3. เลือกใช้สื่อที่ไม่ผิดกฎหมาย
เช่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนันบนเว็บไซต์
4. ไม่เผยแพร่สื่อจนเสียการเรียน เสียงาน
เสียสุขภาพ
5. ไม่ใช้ความรุนแรงผ่านสื่อ
เช่น การใช้ข้อความหยาบคาย

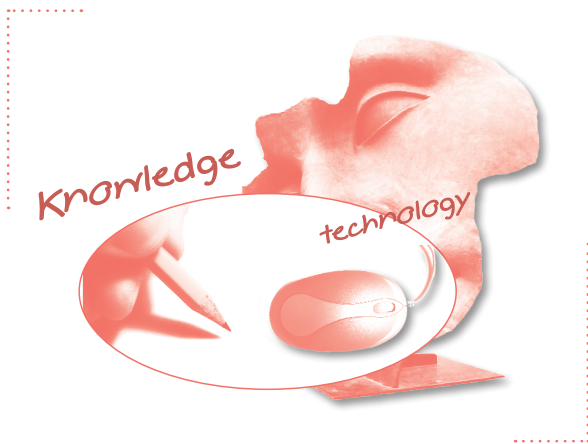
หัวใจสำคัญของ Digital Citizenship

การเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล นอกจากจะต้องมีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่วแล้ว ในยุคแห่งการเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วฉับไว ทำให้คนรุ่นใหม่ต้องมีคุณสมบัติที่พร้อมจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองสู่โลกเทคโนโลยีอย่างสมบูรณ์แบบ บนหัวใจหลักของ Digital Citizenship นั่นคือ **การเป็นบุคคลที่มีทั้ง ทักษะด้านเทคโนโลยี และ ทักษะชีวิต**

ว่าแต่...ทักษะด้านเทคโนโลยีกับทักษะชีวิต ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

ทักษะด้านเทคโนโลยีในที่นี้ ไม่ใช่การเล่นไลน์ เล่นเฟซบุ๊กเป็นแต่หมายถึง การมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานหรือประกอบอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะการเข้าไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า การเกษตร หรืออุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ภูมิภาคอาเซียนเป็นฐานสำคัญในการผลิต ทำให้คนรุ่นใหม่ควรมีทักษะการใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเตรียมพร้อมสู่เทรนด์โลกในอนาคต ที่สังคมเกษตรกรรมกำลังปรับตัวสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อยๆ

ส่วนทักษะชีวิต หมายถึงทักษะความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัว โดยอาศัยความคิดเชิงเหตุผล ที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักพัฒนา

สุภาพจิต, 2542) ซึ่งทักษะชีวิตไม่ได้ช่วยให้คนรุ่นใหม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการมีทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับแก้ปัญหาในการทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้ง การปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ๆ ในอนาคตได้โดยไม่มีปัญหา ในกรณีวันหนึ่ง เราอาจต้องย้ายไปทำงานในประเทศอื่นๆ ในอาเซียน หรืออาจต้องร่วมงานกับหัวหน้าที่เป็นคนชาติอื่น

โดยองค์การอนามัยโลก ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 คู่ ได้แก่³⁷

³⁷ นพัสสินทร์ มูลทาทอง. (2555). ทักษะชีวิตกับการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน. เข้าถึงได้จาก : http://journal-edu.com/home/pdf_journal/178.pdf. (22/06/2557).

คู่มือที่ 1 การคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์

- สำรวจตนเองว่ามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง และได้เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์หรือความผิดพลาดที่ผ่านมา
- ประเมินตนเองว่าสามารถนำความรู้ มาสร้างสรรค์ไอเดียใหม่ๆ ได้หรือเปล่า

คู่มือที่ 2 ความตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่น

- รู้และเข้าใจจุดดี-จุดด้อยของตัวเอง รวมทั้งผู้อื่น
- เข้าใจความรู้สึกคนอื่น ไม่อคติต่อคนที่แตกต่างจากเรา

คู่มือที่ 3 การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารกับผู้อื่น

- เป็นนักสร้างสัมพันธ์ และรักษาสัมพันธภาพที่มีไว้ได้ยืนยาว
- รู้วิธีใช้คำพูดและท่าทางต่างๆ ในการสื่อสาร และมีความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกที่ผู้อื่นส่งมาให้

คู่มือที่ 4 การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา

- มีระบบการตัดสินใจที่ดี เช่น รู้ว่าต้องทำอะไร ให้มีความปลอดภัยในชีวิต
- รู้ปัญหาของตัวเอง ค้นหาสาเหตุ หาทางเลือก และวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหาได้

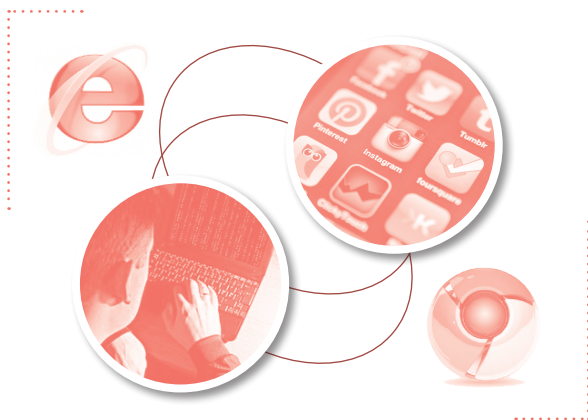
คู่มือที่ 5 การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

- รับรู้ว่าอารมณ์มีผลต่อพฤติกรรมของตัวเอง อย่างไร (เช่น รู้เท่าที่ของตัวเองเวลาโกรธ) และจัดการกับอารมณ์นั้นๆ ได้
- รู้วิธีจัดการกับความเครียด ไม่หมกมุ่นกับความเครียดจนเกิดปัญหาด้านพฤติกรรมและสุขภาพ

การพัฒนาทักษะทั้งสองอย่างนี้ควบคู่กัน จึงเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของคนยุคนี้

เพราะถ้าเก่งด้านเทคโนโลยีแต่ไม่มีทักษะการใช้ชีวิต ก็อาจนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม จนเป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่น เช่น คนที่เก่งคอมพิวเตอร์มาก แต่กลับใช้ความเก่งเพื่อเข้าไปแฮก (Hack) หรือไปขโมยข้อมูลผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเรียกได้ว่าทั้งผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม

ในทางกลับกัน ถ้ามีทักษะชีวิตแต่ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ก็อาจทำให้เราเสียเปรียบคนอื่นได้ เช่น การที่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสมัยนี้ มักจะถูกเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ซึ่งหากเราขาดความรู้ในการใช้สื่อประเภทนี้ ก็อาจทำให้ตามโลกไม่ทันและพลาดการรับรู้ข้อมูลต่างๆ ไป

นอกจากนั้น คนที่มีบทบาทในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ยังต้องช่วยกันมอบ “ต้นทุนชีวิตที่ดี” ให้กับเด็กด้วย ซึ่งการสร้างต้นทุนชีวิตที่ดี หมายถึงการช่วยให้เด็กได้เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น การสร้างบรรยากาศในครอบครัวที่อบอุ่น การสร้างความปลอดภัยให้เด็ก การคอยสอดส่องดูแลเรื่องการคบเพื่อนอยู่ห่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เด็กมีชีวิตที่ดี พร้อมต่อการทำหน้าที่พลเมืองดี รวมทั้งให้ความสำคัญกับการนำคุณสมบัติที่ตนมี มาช่วยสร้างประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในภายภาคหน้าต่อไป

ปลูกฝังคนรุ่นใหม่อย่างไรให้ทั้ง ใจเกก และ ใช้ชีวิตเป็น

การที่โลกเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เทคโนโลยีมีบทบาทกับชีวิตคนรุ่นใหม่มากขึ้น ขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองกลับมีบทบาทต่อลูกน้อยลง สิ่งนี้เองทำให้รูปแบบการปลูกฝังคนรุ่นใหม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากยุค “Old Fashion” ที่สอนให้เด็กต้องทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ มาสู่ยุค “New Fashion” ที่เน้นการสอนให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็น มองโลกโดยใช้เหตุผล และมีสิทธิ์ตัดสินใจเลือกทำอะไรได้ด้วยตัวเองมากขึ้น ดังจะเห็นจากภาพนี้

ดังนั้น การสอนคนรุ่นใหม่ จะไม่ใช่แค่การสอนให้เขามีความรู้
อย่างเดียว แต่เด็กจะต้อง...

1.รู้เท่าทัน คือรู้ว่าสิ่งไหนดีหรือไม่ดี ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง รู้ว่า
ใครมีเจตนาอย่างไร และรู้ว่าถ้าทำแบบนี้จะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร
บ้าง

วิธีสอน อาจยกตัวอย่างเหตุการณ์จากในข่าวมาสอนเด็ก เช่น
ข่าวเกี่ยวกับมิจฉาชีพที่ชอบหลอกให้โอนเงินผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้
เด็กรู้ว่านี่คือสิ่งที่ควรระวังตัว รวมถึงการที่ผู้ใหญ่เป็นต้นแบบในการ
ปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กจดจำตัวอย่าง
ที่ดี

2.ประยุกต์ใช้เป็น หลังจากมีความรู้ความเข้าใจ แยกแยะถูก
ผิดได้ ก็ต้องนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น ใช้ในการติดต่อ
สื่อสาร ใช้แบ่งปันความรู้ ใช้เปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อสินค้า

วิธีสอน ใช้กิจกรรมภาคปฏิบัติ (Learning by doing) เข้ามาช่วย
อาทิ การจัดคลาสเวิร์คช็อปที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองใช้เทคโนโลยี
จริงๆ

3.มีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากปฏิบัติได้แล้ว การนำทักษะ
ที่มีมาต่อยอดเพื่อสร้างประโยชน์ต่อไปในอนาคตก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะ
เมื่อเทคโนโลยีพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ อีกหน่อยคอมพิวเตอร์จะสามารถ
ทำงานบางอย่างแทนเราได้ แต่สิ่งที่คอมพิวเตอร์ไม่มีคือความคิด
สร้างสรรค์

วิธีสอน ส่งเสริมให้เด็กฝึกทักษะนี้ผ่านการประกวดต่างๆ เช่น การประกวดนวัตกรรม ประกวดผลิตหนังสือ ประกวดวาดภาพ ฯลฯ

ที่สำคัญ พ่อแม่ ครู หรือผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ ไม่ควรกดดันให้เด็กต้องเรียนหนังสืออย่างเดียว จนเป็นการปิดโอกาสในการทำกิจกรรมที่มีส่วนช่วยเสริมทักษะต่างๆ ของคนรุ่นใหม่

เพียงเท่านี้ ก็ช่วยเติมเต็มความเป็น “Digital Citizenship” ให้พวกเขาได้อีกหนึ่งขั้นแล้ว

ภาคผนวก

บทสัมภาษณ์จากรายการ สร้างชาติโปร่งใส สร้างไทยชัดตรง

“การเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของประเทศในกลุ่มอาเซียน”

ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ TNN2

ดำเนินรายการโดย พลอากาศเอกวีรวิทย์ คงศักดิ์

แขกรับเชิญ อาจารย์ศรีศักดิ์ ไทยอารี

ในปี 2557 เป็นปีสำคัญ เพราะว่าเราจะต้องเปลี่ยนผ่านไปสู่สิ่งใหม่ คือการเข้าไปสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งในกฎบัตรอาเซียน มีเสาหลักอยู่ 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งคือเสาหลักทางการเมืองและความมั่นคง เสาหลักที่สองคือด้านเศรษฐกิจ และเสาหลักที่สามคือสังคมและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ สิ่งที่เราต้องยอมรับคือทั้ง 10 ประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นมีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ทุกประเทศจึงจำเป็นต้องมีค่านิยมร่วม ที่จะเป็นตัวเชื่อมให้คนทั้ง 10 ประเทศเข้ามาเป็นหนึ่งเดียวกันในประชาคมอาเซียนได้ และสิ่งนี้เป็นโจทย์ใหญ่ของคุณย คุณธรรมว่าจะเตรียมความพร้อมอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการหาผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิจัยในเรื่อง ค่านิยมที่เราควรจะสนใจอะไรบ้าง เริ่มตั้งแต่ค่านิยมของคนไทย เรามีอะไรเป็นจุดอ่อนหรือจุดแข็ง รวมถึงการสำรวจค่านิยมของคน ในอาเซียนทั้ง 9 ประเทศที่นอกเหนือจากเราว่ามีอะไรบ้าง อะไรที่ยังขาด อะไรที่เราเหมือนกัน และเราจะมีค่านิยมร่วมในประชาคม อาเซียนได้อย่างไร โดยได้รับเกียรติจากอาจารย์ศรีศักดิ์ ไทยอารี ผู้อำนวยการสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะที่ผู้วิจัย เรื่อง “การเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ ประเทศในกลุ่มอาเซียน” ให้ข้อมูลในครั้งนี้

พลกาศเอกวิริวิท : ทำไมถึงมีความสนใจที่จะทำงานวิจัยในเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียน ซึ่งจะ โยงไปถึงการจัดทำค่านิยมร่วมของประเทศในอาเซียน

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ดิฉันเอง แท้จริงทำงานด้านเด็กและเยาวชน ซึ่งใน การพัฒนาเด็กและเยาวชน สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมากคือการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม เพราะสิ่งเหล่านี้คือรากฐาน ของความเป็นมนุษย์ ค่านิยมจะช่วยให้เรามีจิตใจที่มั่นคง ถ้าหากเรา ได้ค่านิยมที่ดี ได้รับการปลูกฝังที่ดี เราก็จะมีจิตใจที่มั่นคง และ ทำงานได้ด้วยความก้าวหน้า เติบโตขึ้นไปก็จะกลายเป็นพลเมืองดี ของประเทศ

แต่ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมหรือค่านิยมให้ได้ผล เราต้องทำตั้งแต่เด็ก เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงสนใจการพัฒนาเด็กตั้งแต่เด็กยังเล็กๆ เพื่อให้เด็กเกิดการซึมซับเข้าไปเป็นจิตวิญญาณ ในทำนองเดียวกัน เราเป็นห่วงว่า อีกสองปี เราจะต้องเข้าไปสู่ประชาคมอาเซียน จะมีเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่อีก 9 ประเทศที่มาเกี่ยวข้องกับเรา ซึ่งจะเกิดความเชื่อมโยงต่างๆ หลากหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการหลั่งไหลของคน การเคลื่อนย้ายวัฒนธรรม ที่นี้ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายของวัฒนธรรมของประเทศหนึ่งเข้าสู่อีกประเทศ ก็มีความน่าเป็นห่วงว่า การสอดประสานกันของวัฒนธรรมของแต่ละประเทศที่มีการมาปะปนร่วมกันนั้นจะเป็นอย่างไร และเด็กและเยาวชนจะมีที่ยืนอย่างไรในการเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการสร้างจุดยืนที่มั่นคง ซึ่งเขาจะต้องมีรากฐานของเขาเอง มีวัฒนธรรมของเขาเอง แต่ในทำนองเดียวกัน เขาก็ต้องอยู่ในโลกของการผสมผสานแบบนี้ได้ด้วย

พลเอกเอกวิรวิธ : กล่าวคือ การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมจะเป็นการชักนำค่านิยมใหม่เข้ามา ดังนั้น ความกลมกลืนของวัฒนธรรมร่วมกันคือสิ่งที่เราต้องการ แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง ความกลมกลืนอาจจะไม่เกิดขึ้น แต่จะกลายเป็นการครอบงำทางวัฒนธรรม หรือมีการขัดกันทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดข้อขัดแย้ง

อาจารย์ศรีศักดิ์ : เรามีความเป็นห่วงในเรื่องนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาว่า เวลานี้พื้นฐานของแต่ละประเทศในด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างไร พื้นฐานหลักๆ เหล่านี้เหมือนหรือต่างกันไหม และความเหมือนความต่างเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อกับการมาผสมผสานกัน

ข้อที่สองคือเราอยากรู้ว่า ในเสาหลัก 3 เสา มีสิ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมอะไรบ้าง ที่เป็นของกลางๆ ที่เราช่วยกันคิด เวลาที่เราทำแผนก็จะเห็นชัดเจนว่า ในทั้ง 3 หลัก มีเรื่องคุณธรรมมาเกี่ยวข้องหมดเลย แต่จะมีความแตกต่างกันตามบริบท เช่น เสาที่พูดถึงสังคมวัฒนธรรม ก็จะเกี่ยวกับเรื่องความเอื้ออาทร เอื้อเพื่อเอื้อแก่กัน มีใจรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน มีสังคมที่สามารถรองรับความแตกต่างได้ ซึ่งเป็นประเด็นคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม

พลอากาศเอกวีรวิท : ดังนั้น ถ้าเราไม่มีการเตรียมตัวไว้ก่อน เราก็จะไม่สามารถเป็นผู้นำในการเอาจุดแข็งของเราไปอยู่ตรงนั้นได้อย่างกลมกลืน เราก็จะเป็นฝ่ายตั้งรับวัฒนธรรมจากเขาหมด

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ และมีสิ่งที่ดิฉันเป็นห่วงมากๆ คือ ถ้าเยาวชนของเราเข้าไปอยู่ในอาเซียน ดิฉันอยากให้เราเดินข้างหน้า ไม่อยากให้เดินตามหลัง ดังนั้น ถ้าเราไม่เตรียมอะไรไว้ เราอาจต้องไปเดินตามหลังประเทศอื่น เช่นในเวลานี้ ถ้ามองดูด้านการศึกษาหรือภาษา จะเห็นได้ชัดว่าเราเดินตามหลังค่อนข้างมาก แต่ในทำนองเดียวกัน เราคิดว่ายังมีเวลาอีก 2 ปี ก็ยังพอมีเวลาในการสร้างรากฐานให้เด็ก

ของเราแข็งแกร่ง รู้เท่าทัน สามารถพัฒนาตัวเองเพื่อไปเดินข้างหน้าได้ และพอดีในปีนี้ ประเทศไทยได้รับเลือกเป็นประธานขององค์กรหนึ่ง ชื่อว่า Committee For ASEAN Youth Cooperation ซึ่งเป็นองค์กร จากความร่วมมือของเด็กและเยาวชนอาเซียน โดยประเทศไทย ได้เป็นประธานในปี 56 และ 57 เพราะฉะนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดี ที่เรา จะเป็นผู้นำในการยกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมขึ้นมาให้ ความสนใจร่วมกัน

พลอากาศเอกวีรวิท : ทั้งนี้ ในส่วนของกระบวนการศึกษาวิจัย อาจารย์ ได้ทำเรื่องอะไรบ้าง

อาจารย์ศรีศักดิ์ : งานวิจัยชิ้นนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ เราดู คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของคนไทยว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งการศึกษา ข้อมูลในส่วนนี้ มีทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ ผู้รู้ รวมทั้งใช้การสำรวจแบบรวดเร็วหรือ Quick Survey ด้วย โดยมี ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบ 6,000 คนจากทั่วประเทศ ทั้งเด็กและ ผู้ใหญ่ ในสาขาอาชีพต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ คนขับ แท็กซี่ คนขับรถเมล์ พยาบาล เราถามหมด ซึ่งในจำนวนนี้แบ่งเป็น เด็กหรือคนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีอยู่ที่ 25 เปอร์เซ็นต์ โดยถามเขาว่า ในประเทศไทย ควรมีคุณธรรมจริยธรรมที่เด่นชัดคืออะไรบ้าง แล้ว ถ้าจะเข้าประชาคมอาเซียน เราต้องมีอะไร อะไรคือจุดแข็ง อะไรคือ จุดอ่อน

ส่วนวิธีการที่เราตั้งโจทย์ว่าคนไทยควรมีคุณธรรมจริยธรรมอะไรบ้าง เกิดจากการค้นหาข้อมูลที่กระทรวงศึกษาธิการเคยให้ไว้ว่าเด็กไทยควรมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ข้อ ได้แก่ ขยันหมั่นเพียร อดทน มีวินัย ฯลฯ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็ทำไว้ประมาณ 9 ข้อ (ทั้งสองอันนี้ไม่เหมือนกัน?) เหมือนกันบ้าง ไม่เหมือนกันบ้าง (นี่ถือว่าเป็นจุดอ่อนของเราเหมือนกันใช่ไหม เพราะทำให้เกิดความสับสนของผู้ปฏิบัติ?) ใช่ คือเราไม่มีสิ่งที่เรียกว่า unify หรือการมีค่านิยมร่วมของคนในสังคมไทย ซึ่งเมื่อเอาข้อมูลต่างๆ มารวมกันก็พบว่ามีความธรรมทั้งหมดอยู่ประมาณ 30 ข้อ

พลอากาศเอกวีรวิท : ปัญหาคือแล้วทั้ง 30 อย่าง คนจำกันได้ไหม

อาจารย์ศรีศักดิ์ : จำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง แต่เราก็จะให้กลุ่มเป้าหมายเรียงลำดับดูว่า อะไรที่คิดว่าสำคัญที่สุด และคิดว่าอะไรสำคัญน้อยที่สุด ซึ่งพบว่า 10 อันดับแรกที่คนไทยให้ความสำคัญมากที่สุด อันดับแรกคือการรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แต่พอเห็นคำตอบแบบนี้ ดิฉันไม่ค่อยสบายใจเท่าไร เพราะไม่รู้ว่านี่คือค่านิยมที่เราพูดกันอยู่ทุกวันจนฝังหัว หรือเรารู้สึกอย่างนั้นจริงๆ (เพราะดูจากพฤติกรรมทุกวันนี้แล้วไม่แน่ใจ?) ใช่

อันดับที่สองคือ การประพฤติตามหลักของศาสนา ไม่ว่าจะศาสนาใดก็ตาม อันดับสามคือความกตัญญูรู้คุณ อ่อนน้อมถ่อมตน และพบว่าความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในอันดับ 6 ส่วนคำตอบในอันดับ

ที่ 29 ซึ่งเป็นอันดับท้ายๆ คือความตรงต่อเวลา และอันดับที่ 30 คือ ธรรมชาติ ตรงนี้สะท้อนให้เห็นเลยว่า ความตรงต่อเวลาคือเรื่อง ที่เป็นจุดอ่อนของคนไทยมากและเป็นแบบนี้มาตลอด ซึ่งจุดอ่อน ข้อนี้เป็นผลเสียกับเรามาก เพราะทำให้เวลาเราเข้าไปอยู่ในประชาคม ระดับภูมิภาคหรือระดับ international เราจะถูกมองไม่ค่อยดี

ดิฉันเองเคยพาเยาวชนไปต่างประเทศ เช่น ไปญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งพวกเขาตรงเวลาตลอด แต่ของเราเนี่ย ถูกตบมือ เรียกทุกที เพราะเราขึ้นรถช้ากว่าเพื่อน คือเขาจะตบมือให้เราวิ่ง มาได้แล้วนะ รถจะออกแล้ว (ผมเคยเห็นเวลาใครไปขึ้นเครื่องบิน เป็นคนสุดท้าย คนจะตบมือกันทั้งลำเลย เป็นธรรมเนียมที่ต่างประเทศ เขาทำกัน) ใช่ค่ะ คล้ายกับการประชดให้รู้ว่า ในที่สุดเราก็มาลัทธิ เขาไปไม่ได้เพราะต้องมารอเรา

ส่วนในเรื่องธรรมชาติ เข้าใจว่าคนอาจยังไม่เข้าใจจริงๆ ว่าความหมายของมันคืออะไร และสถานการณ์บ้านเมืองทุกวันนี้ ก็สะท้อนให้เห็นอยู่ว่า ทุกวันนี้บ้านเราเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นจะ เห็นเลยว่า ถ้าเราเอาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไว้อันดับหนึ่ง แล้ว ในความเป็นจริง มันเป็นแบบนี้จริงๆ ดิฉันว่าประเทศไทยเราจะ ดีมาก แต่หากมองในแง่ที่ว่า ถ้าเกิดนี่เป็นสิ่งที่คนไทยฝันว่าอยาก ให้เป็นอย่างนั้น และความฝันนี้กลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ ก็ดี เหมือนกัน

พลอากาศเอกวีรวิท : หมายความว่านี่คือจุดใหญ่ใช่ไหม ถ้าทำได้
ธรรมาภิบาลก็จะเกิดขึ้น

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ ทุกอย่างจะตามมาหมดเลย แต่ในความเป็นจริงมันยังไม่ใช่ ทุกอย่างเป็นนามธรรม อันดับท้ายๆ อย่างความตรงต่อเวลา อันนี้ถึงจะเห็นเป็นรูปธรรม

พลอากาศเอกวีรวิท : ในประเด็นเรื่องความไม่เข้าใจเรื่องธรรมาภิบาลกับการที่คนรู้สึกว่าไม่เห็นจะมีธรรมาภิบาลในสังคมไทยเลย หรือไม่เห็นจะต้องมีธรรมาภิบาล เราก็ออยู่ได้ ไม่เห็นจะเป็นไร ขณะเดียวกันค่านิยมในข้อนี้เป็นค่านิยมร่วมที่คนทั้งโลกจะต้องมี ตรงนี้
อาจารย์คิดอย่างไร

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ถ้าเราจะเข้าไปอยู่ในโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีระเบียบวินัยที่เรากำหนดในสากล สองข้อนี้มีความสำคัญค่อนข้างเยอะ

พลอากาศเอกวีรวิท : ซึ่งถ้าสรุปจากการสำรวจจะเห็นว่าเรายังไม่ค่อยเห็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อที่เป็นส่วนสำคัญของการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลก เพราะฉะนั้นเวลาเข้าอาเซียนจะเกิดปัญหา

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ อีกอย่างหนึ่งคือค่านิยมของคนไทยที่เราสำรวจออกมา มันจะเป็นลักษณะของปัจเจกคือไม่ใช่ค่านิยมของชาติ อย่างถ้ายกตัวอย่างค่านิยมของเวียดนาม เขาจะพูดเลยว่าเขามีความเป็นชาติ หมายความว่าคนต้องรักชาติ คนต้องรักษาวัฒนธรรมของชาติเป็นหลักสำคัญ ต้องรักษาไว้ อันที่สองคือความเป็นวิทยาศาสตร์ คือต้องมีเหตุผล มีความทันสมัย ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็น อันที่สามคือความเป็นมวลชน หมายถึงความรักสามัคคีและใช้ความเป็นวิทยาศาสตร์ในการสร้างชาติ มันก็จะเกิดพลัง และเป็นพลังรวม แต่ของไทยจะเป็นคุณธรรมแบบปัจเจก เช่น ซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูรู้คุณ เป็นต้น

พลอากาศเอกวีรวิท : ที่อาจารย์พบคือค่านิยมของเรา เป็นคุณธรรมเฉพาะบุคคล แต่ถ้าคุณธรรมที่คนมีร่วมกันทั้งองค์กรหรือทั้งชาติเราไม่ค่อยมี

อาจารย์ศรีศักดิ์ : เรามีน้อย ถ้าแยกคุณธรรม 30 ประการออกมาก็คouldแยกได้เป็นหมวดๆ หมวดที่ 1 คือคุณธรรมที่เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม เช่น รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เคารพสถาบันศาสนา แล้วก็จะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เช่น การเคารพสิทธิผู้อื่น มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์สุจริต เช่น การไม่โกงกิน ไม่ทุจริต นอกจากนั้น อีกสิบกว่าข้อจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนบุคคล เพราะฉะนั้นจะไม่มีภาพใหญ่ที่เกิดพลังและทุกคนมุ่งไปทางเดียวกันหมด

พลอากาศเอกวีรวิท : ความแตกต่างของสถาบันที่มีการสอน เช่น สถาบันการศึกษาสอนอย่างหนึ่ง สถาบันที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม สอนอีกอย่างหนึ่ง นี่เป็นจุดอ่อนที่ทำให้ค่านิยมของคนไทยไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ใหม่

อาจารย์ศรีศักดิ์ : อันนี้เป็นเรื่องที่ดิฉันคิดว่าต้องเปลี่ยนแล้ว อย่างทุกวันนี้ คนมักจะคิดว่าใครรับผิดชอบตรงนี้ ฉันก็จะทำงานแคในส่วนนี้ เพราะนี่เป็นผลงานของฉัน แทนที่จะช่วยกันดู ช่วยกันปรับ เพื่อให้สิ่งเหล่านี้กลายเป็นสิ่งที่ทันสมัย เราจะเข้าไปอยู่ในประชาคมอาเซียน เราต้องไปเดินอยู่ข้างหน้า เพราะฉะนั้น อะไรที่จะทำให้เราไปเดินข้างหน้าได้ เราต้องมาช่วยกันคิด แต่ทุกวันนี้เรายังไม่มีการทำแบบนี้กัน

พลอากาศเอกวีรวิท : ผมนึกถึงคำขวัญวันเด็กที่ท่านนายกรัฐมนตรีแต่ละคนให้มา ไม่เหมือนกันเลยสักปี และจะขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ของผู้นั้น บางคนก็เอาไปวิจัยและตั้งข้อสังเกตว่า นายกรัฐมนตรีคนนี้มีบุคลิกอย่างนี้ จึงสอนเด็กอย่างนี้ ทำให้เด็กของเราสับสน ไม่มีความชัดเจน

อาจารย์ศรีศักดิ์ : เด็กของเราสับสนค่ะ ก่อนหน้านี้เคยมีคำขวัญสมัยท่านจอมพลถนอม กิตติขจร ที่ว่า “จงทำดี จงทำดี จงทำดี” ก็มีคนเอาไปล้อเลียนว่า “จงทำดี” คือ “จงกลณี จงกลณี จงกลณี” (จงกลณีคือชื่อภริยาของจอมพลถนอม) คำขวัญเลยกลายเป็นสิ่งที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ขลัง และตอนหลังๆ คำขวัญยิ่งยาวขึ้น มีหลายประโยคก็ยังสับสนใหญ่เลย

พลอากาศเอกวีรวิท : เพราะคำขวัญมีการเปลี่ยนแปลงทุกปี จึงทำให้กระบวนการต่อเนื่องในการปลูกฝังค่อนข้างน้อย เมื่อเราเทียบกับต่างประเทศใช้ใหม่

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ อย่างเวียดนาม ลุงโฮ (ประธานาธิบดีโฮจิมินห์) สอนไว้ว่าอย่างไร เดียวนี้ก็ยังใช้อยู่ สอนมาตั้งแต่ 60 ปีที่แล้ว แต่ผู้คนในสังคมทุกวันนี้ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ศาสนาก็ยังหยิบยกหลักคุณธรรมของลุงโฮมาสอนอยู่ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน แต่รากฐานของค่านิยมก็ยังคงยึดหลักของลุงโฮอยู่ ล่าสุด สิ่งที่เวียดนามสอนกันอยู่ในปัจจุบันคือเรื่องความเป็นวิทยาศาสตร์ เรื่องนี้ก็เป็นสิ่งที่เพิ่มเติมเข้ามา แต่ก็ยังมีการโยงกลับไปถึงสิ่งที่ลุงโฮกล่าว คือการรู้เหตุรู้ผล การทำอะไรเป็นระบบระเบียบ ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาให้ชาติเจริญ ที่สุดแล้วก็โยงกลับไปที่รากฐานคุณธรรมดั้งเดิมอย่างการรักชาติ หรือการมีความกลมเกลียวเพื่อ

ร่วมกันใช้วิทยาศาสตร์เพื่อสร้างชาติ ก็เป็นหนึ่งในหลักคุณธรรมของ
ลุงโฮในเรื่องความรัก ความสามัคคี กลมเกลียวกัน

พลอากาศเอกวีรวิท : ถ้าอย่างนั้น มาคุยกันต่อว่า อะไรที่ยังขาดอยู่
ในการเป็นประชาคมอาเซียน อย่างที่ยกตัวอย่างมาจะเห็นได้ชัด
ระหว่างประเทศไทยกับเวียดนาม คือความเป็นปัจเจกกับความ
เป็น unity หรือการรวมกัน หมายความว่า ประเทศเราควรจะมีอะไร
ที่เป็นรากฐาน ไม่ใช่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาเรื่อยๆ แล้วประเทศอื่น
เป็นอย่างไบบ้าง

อาจารย์ศรีศักดิ์ : เริ่มต้นจากอันแรกเลยคือบรูไน ที่นี้ยังมีการปกครอง
แบบกึ่งระบอบราชาธิปไตย เป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ดังนั้นคำ
พระดำรัสของสุลต่านโบลเกียห์จะมีความหมายมาก และประเทศ
เขาจะถือเรื่องนี้เป็นเรื่องหลัก นอกจากนี้ บรูไนเป็นประเทศอิสลาม
ที่ค่อนข้างเคร่ง ค่านิยมของเขาจึงผูกติดกับเรื่องศาสนาค่อนข้างมาก
โดยเฉพาะศาสนาอิสลาม (คือการใช้ศาสนาคุณวินัยของคนทั้งหมด)
ค่ะ สุลต่านจะพูดเป็นระยะๆ บางครั้งจะพูดถึงความโปร่งใส ความ
ซื่อสัตย์สุจริต เพราะฉะนั้น พระดำรัสเหล่านี้จะมีการนำไปทำเป็น
หลักสูตรการสอน เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้เด็กของเขา และจะมีค่านิยม
อันหนึ่งที่ชัดเจนคือการเทิดทูนพระมหากษัตริย์ ซึ่งในมาเลเซียก็
เป็น เพราะสุลต่านปกครองเหมือนกัน แต่จะต่างกันตรงที่ของ
มาเลเซีย สุลต่านผลัดกันเป็นครั้งละ 5 ปี และจะมีอยู่ทั้งหมด 9 องค์
จะยึดสถาบันแต่ไม่ยึดตัวบุคคล

ประเทศที่ค่านิยมของคนผูกติดกับศาสนาอิสลามค่อนข้างมาก มี 3 ประเทศ คือ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ก็จะมีค่านิยมว่า พฤติกรรมของคนต้องเป็นไปตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด อีกกลุ่มประเทศหนึ่งคือประเทศที่เคยแตกแยกมาก่อน เคยถูกรบครองโดยชาติอื่นมาก่อน ดังนั้น เรื่องความรักชาติ ความสามัคคี ความเป็นปึกแผ่น จึงเป็นค่านิยมที่คนให้ความสำคัญในระดับสูง

พลอากาศเอกวีรวิท : กล่าวคือค่านิยมนั้น บางอย่างมาจาก พระบรมราชาบาทของกษัตริย์ ศาสนา อีกส่วนมาจากบทเรียน ในประวัติศาสตร์

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ และมีอีกส่วนมาจากบรรทัดฐานของสังคม ที่เราเห็นชัดๆ คือ ฟิลิปปินส์ เขาถือว่าผู้หญิงเป็นใหญ่เพราะเคารพ พระแม่มารี (ฟิลิปปินส์นับถือศาสนาคริสต์เป็นหลัก) ก็จะมีเรื่องที่ พูดไว้ชัดเจนถึงการมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ ต้องพร้อม เช่นเดียวกับ สิงคโปร์ ที่ให้ความสำคัญกับครอบครัวมาก เพราะช่วงหลังๆ คนไม่ค่อยแต่งงานกัน แต่งงานช้า อัตราการเกิดจึงต่ำ เขาจึงพยายาม ส่งเสริมความเป็นครอบครัว มีลูกมีหลาน เป็นต้น

ดังนั้น สรุปคือการปลูกฝังคุณธรรมจึงมีทั้งหลักคำสอนทาง ศาสนา ข้อคิดจากประมุขของประเทศ ความเป็นไปของสังคมที่ อาจเปลี่ยนแปลงหรือเป็นช่วงที่จำเป็นจะต้องรักษาประเทศชาติ ให้ดำเนินไปได้โดยมีการพัฒนา อย่างสิงคโปร์ ถ้าหาก Birth rate

ต่ำมาก สังคมของเขาจะมีแต่คนแก่ ซึ่งจะเกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เขาจึงให้ความสำคัญกับครอบครัว

พลอากาศเอกวีรวิท : ประเทศอื่นละครับ พม่าเป็นอย่างไร

อาจารย์ศรีศักดิ์ : พม่าพูดถึงเรื่องความเป็นหนึ่งเดียวของคนในชาติ (เพราะพม่ามีกลุ่มคนอาศัยอยู่หลายเผ่าพันธุ์) แต่มีข้อหนึ่งที่พม่าน่ารักมาก คือการประพฤติตามกฎระเบียบของสังคม และกฎหมาย นี่คือสิ่งที่พม่าให้ความสำคัญค่อนข้างมาก

พลอากาศเอกวีรวิท : ที่นี่เมื่อมองดูของประเทศไทยเอง ก็มีการปลูกฝังหลายรูปแบบ แต่ยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นรูปแบบที่ชัดเจน เช่น การนำพระบรมราโชวาทของพระองค์ท่านมายึดถือปฏิบัติ เช่น เรื่องความพอเพียง เพราะถ้าเรามีความพอเพียง เราจะไม่รักโลกโกรธหลงเกินไป ก็จะควบคุมเรื่องการคอร์รัปชันได้ แต่ตรงนี้ก็ยังขาดการนำมาใช้จริงๆ

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ดิฉันคิดว่ามันเกี่ยวข้องกับการแปลพระราชบัญญัติของท่าน หรือการรู้จักนำพระราชบัญญัติของท่านไปใช้อย่างถูกต้อง เพราะเมื่อเราพูดถึงเรื่องความพอเพียง เรามักจะโยงเข้ากับเรื่องเศรษฐกิจ แต่จริงๆ แล้วความพอเพียงเป็นวิถีชีวิต เป็นรากฐานของการเป็นมนุษย์ ถ้าเราจะเป็นมนุษย์ที่ดี จะสร้างสังคมที่ดี ความ

พอเพียงนั้นหมายถึงอะไรหลายอย่าง เช่น การไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมอยู่ในตัว มีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น ทุกอย่างอยู่ในคำนี้

พลอากาศเอกวีรวิท : หมายความว่าความพอเพียงจริงๆ คือความเป็นมนุษย์นั่นเอง เราไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เบียดเบียนคนอื่น ฟังตัวเองเป็นหลัก

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ และเราก็พึงพอใจในสิ่งที่เรามีอยู่

พลอากาศเอกวีรวิท : ถ้ามองนี้กันดูแล้ว เรื่องความพอเพียงที่พระองค์ท่านพระราชทานมา ได้แก่ การพึ่งตนเอง คือพึ่งตนเองเป็นหลักก่อน แล้วค่อยไปหาทางช่วยอื่นๆ ความมีเหตุมีผล ข้อนี้คล้ายกับเวียดนามที่พูดถึงเรื่องความเป็นวิทยาศาสตร์ เน้นเรื่องการเรียนรู้จักคิด ส่วนการมีภูมิคุ้มกัน คือไม่ทำอะไรที่เสี่ยงเกินไป ดังนั้น ถ้าเราเอาเรื่องความพอเพียงเข้ามาเป็นค่านิยมร่วมของคนไทย ก็จะทำให้เกิดคุณธรรมอีกหลายอย่างครบถ้วนใช่ไหม

อาจารย์ศรีศักดิ์ : นับว่าครบนะค่ะ จริงๆ เมื่อพูดถึงคำว่าคุณธรรมจะเกี่ยวข้องกับเรื่องศาสนาค่อนข้างเยอะ หลักธรรมของแต่ละศาสนาสอนเหมือนกันคือคิดดี ทำดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำชั่ว จิตใจต้องบริสุทธิ์

ทั้ง 4 ข้อนี้คือหลักที่ทุกศาสนาใช้เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็น พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ถ้าเรายึดหลักนี้ และนำมาแปลให้เข้ากับ บริบทของเราเอง เช่น เราอยากถือพระดำรัสของพระองค์เป็น ตัวตั้ง หลักใหญ่ของความพอเพียงก็คือ 4 ข้อนี้แหละ ศาสนาอื่น ก็เหมือนกัน

พลอากาศเอกวีรวิท : ถ้าอย่างนั้น หากเราอยากให้ค่านิยมของ คนไทยเข้มแข็งขึ้นโดยใช้เรื่องความพอเพียง เช่น เราอยากให้ คนไทยสามารถควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในขอบเขต เพื่อไม่ให้เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น หรือการทำให้คนมีค่านิยมร่วมกัน ทั้งประเทศ ในเรื่องนี้ ถ้าเราเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน อะไร คือจุดที่ประเทศไทยยังด้อยอยู่

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ยังด้อยอยู่ พฤติกรรมความไม่ตรงต่อเวลา การไม่สนใจคนอื่น มันเป็นลักษณะของความด้อย ที่เราไม่ค่อยจะนึกถึงเรื่องส่วนรวม เรายังนึกถึงเรื่องส่วนบุคคลก่อน นึกถึงเรื่องของตัวเองก่อน

เวลาเราเข้าไปในประชาคมอาเซียน เราต้องนึกทั้งสองอย่าง ไปพร้อมๆ กัน แล้วขึงน้ำหนักให้ดีกว่า อะไรคือส่วนที่เราทำแล้วจะ ส่งผลต่อประชาคมอาเซียนบ้าง เราก็ต้องนึกถึงส่วนรวม และอะไรคือ ส่วนของประเทศไทย เราก็ย่อลงมาให้เล็กลง คือการนึกถึงสิ่งที่จะ เกิดต่อส่วนรวมในสังคมไทย ส่วนตัวของเราเอง เราต้องคิดเป็น

ระดับท้ายสุด อย่างสิงคโปร์จะพูดเลยว่า “ประเทศมาก่อนชุมชน สังคมมาก่อนคน” แต่ของเรากลับกัน คือคนมาก่อน ซึ่งนี่คือจุดด้อยที่ใหญ่ที่สุด

พลอากาศเอกวีรวิท : ดังนั้น สิ่งแรกที่เราควรทำคือการเปลี่ยน กระบวนทรรศน์ในการคิด คือมองประเทศชาติ สังคมเป็นหลัก มองตัวเองให้เล็กลง แต่ส่วนใหญ่คนไทยมองตัวเองเป็นใหญ่

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ เราควรมองภาพใหญ่แล้วค่อยลงมาที่ตัวเรา

พลอากาศเอกวีรวิท : อ่านจากงานวิจัยที่อาจารย์ได้ทำไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรมที่มีความจำเป็นในกรณีที่เราเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมี 5 อันดับ

อันดับแรกคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อตรงโปร่งใส ก็คือ ธรรมาภิบาล

อันดับที่ 2 คือความสามัคคี ประองดอง รักสันติภาพ อยู่ร่วมกัน อย่างสันติ ซึ่งคือการมองภาพใหญ่

อันดับที่ 3 คือการเห็นคุณค่า ยอมรับ เคารพ และปรับตัวเอง ให้เข้ากับ ความแตกต่างหลากหลายทางด้านสังคม วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และเชื้อชาติ นี่เป็นการมองสังคมเป็นที่ตั้ง อันนี้สอดคล้อง กับที่ผมเพิ่งไปดูงานที่ South Africa มีคำหนึ่งของท่านเนลสัน แมนเดลา บอกว่า การอยู่ในสังคมก็คล้ายกับการรับประทานอาหาร ทำไมเราชอบรับประทานอาหารที่หลากหลายละ เราไม่ทานแต่

ข้าวต้มอย่างเดียวทุกวัน ทำไมเราอยากทานนู่นทานนี่ ดังนั้นการอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ สังคม วัฒนธรรม ก็เหมือนกับการทานอาหารหลายๆ อย่าง อันนี้ก็เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่ง

อันดับที่ 4 คือความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

อันดับที่ 5 คือเคารพสิทธิมนุษยชน ความเสียสละ เอื้ออาทร แบ่งปัน และมีระเบียบวินัย ข้อนี้ถึงชนบทที่เมื่อก่อนจะมีโอ่งน้ำ และมีขันให้ใช้ร่วมกัน เดียวนี้คงเป็นแบบนี้ยาก

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ เพราะสภาพสังคมเปลี่ยนไป เมื่อก่อนเราไม่ได้ถือว่าในครอบครัวหนึ่งมีแค่พ่อแม่ลูก แต่เราถือว่าพ่อแม่ลูก ปู่ย่าตายาย ลุงป้าน้าอา บ้านข้างๆ เป็นครอบครัวเรา แม้แต่คนที่เดินทางมาจากที่อื่น เราก็ถือว่าเป็นแขกของเรา เรียกว่ามีความโอบอ้อมอารี บางทีเห็นคนอื่นเดินทางมาแล้วเขาอยากทานน้ำก็ให้เขาทาน ดังนั้น สมัยก่อนสังคมมีความโอบอ้อมอารี มีการแบ่งปัน และเป็น การสะท้อนถึงทัศนคติว่า ในโลกนี้เรามีเพื่อนเยอะแยะไปหมด ไม่ได้มีแค่ตัวเรากับพ่อแม่เราเท่านั้น และเราถือว่าคนอื่นก็มีความสำคัญ เหมือนกัน

พลอากาศเอกวีรวิท : แต่ขณะนี้คนไทย โดยเฉพาะคนกรุงเทพฯ ข้างบ้านรั้วติดกันยังไม่รู้จักกันเลย ดังนั้น ช่วงปีใหม่ เราก็อาจมี กระเช้าไปให้เขาสักหน่อย เพื่อแสดงความมีน้ำใจก็ได้

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ หรืออาจเริ่มจากเรื่องง่ายๆ คือการไม่ทำอะไรที่เราไม่ยอมให้เพื่อนบ้านทำกับเรา เช่น เปิดโทรทัศน์เสียงดังลั่น ปาร์ตี้กันจนข้างบ้านไม่ได้นอน หรือจูงสุนัขตัวเองไปถ่ายไว้ในหน้าบ้านคนอื่น นี่คือการฝึกพื้นฐานของค่านิยมที่ถูกต้อง เป็นหลักการพื้นฐานที่ควรทำก่อน ถ้าทำได้แล้วค่อยขยายไปสู่การเอื้อเพื่อแบ่งปัน

พลอากาศเอกวีรวิท : มาดูที่สิ่งที่อาจารย์วิจัยได้ถึงคุณธรรมจริยธรรมของเราที่เป็นอุปสรรค ประเด็นแรกคือการขาดความสามัคคี ประองตอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งขณะนี้บ้านเรากำลังเกิดการทะเลาะกันอยู่

อาจารย์ศรีศักดิ์ : สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่ามันเกิดจากการที่เราอัตตาสูง เราไม่ฟังใคร เราถือว่าความคิดเราเป็นใหญ่ จนลืมมองว่าเรากำลังเบียดเบียนคนอื่น เราเอาเปรียบคนอื่นอยู่ไหม

พลอากาศเอกวีรวิท : เพราะฉะนั้นพื้นฐานของการเข้าประชาคมอาเซียน ถ้าหากเรายังไม่สามารถรักษาความสามัคคีประองตอง รักสันติภาพ แล้วเราจะไปอยู่ตรงไหน ใครจะมาคบเรา

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ เราก็ต้องเดินอยู่ข้างหลังชาติอื่น

พลอากาศเอกวีรวิท : ประการที่ 2 คือเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความโปร่งใส นี่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมาภิบาล ซึ่งคนให้ความสำคัญในอันดับสุดท้าย

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ และตอนนี้ทั่วโลกก็ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ตอนนี้มีกระแสที่คนลุกขึ้นมาทำเรื่องนี้ค่อนข้างเยอะ เช่น การมีองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ซึ่งดิฉันคิดว่าเราต้องทำไปเรื่อยๆ และตอนนี้ก็มีการชักชวนให้องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กลุกขึ้นมาทำ เพราะการปลูกฝังคุณธรรมควรทำตั้งแต่เด็ก มันจะได้ผล อย่างตอนนี้ทางฝ่ายสภาก็เข้าไปร่วมด้วย โครงการโตไปไม่โกงก็เป็นหนึ่งในนั้น

พลอากาศเอกวีรวิท : ผมเคยคุยกับคนต่างชาติ เวลาพอเอาเงินมาให้ลูก ลูกจะถามว่าเอาเงินนี้มาจากไหน ได้มาอย่างสุจริตหรือเปล่า ถ้าไม่สุจริต พ่อเอาคืนไป ผมไม่เอา นี่คือการปฏิเสธเพื่อให้สังคมดีขึ้น ดังนั้น เราจึงต้องมานั่งคิดว่าคนไทยเป็นอย่างไร และผู้ใหญ่ในสังคมของเราเป็นอย่างไรด้วย

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ใช่ค่ะ และอีกอันที่เราขาดคือความรักในการเรียนรู้ ใฝ่หาความรู้ และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง นี่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับระบบการศึกษาของบ้านเราทั้งหมด เพราะระบบการศึกษาไม่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ใฝ่เรียน หรือเกิดความรู้สึกว่า ในโลกนี้ยังมีความรู้อีกมากมายให้เราเรียนรู้

การอ่านหนังสือของคนในบ้านเราก็ได้อันดับท้ายๆ มีการสำรวจว่า อาทิตย์หนึ่ง เราอ่านหนังสือก็บรรทัด ซึ่งเป็นเรื่องน่าเศร้ามาก

พลอากาศเอกวีรวิท : อีกสองอย่างที่เรามาและเป็นเรื่องใหญ่ คือระเบียบวินัย เราไม่เคารพกฎหมาย ซึ่งข้อนี้จะทำให้ประเทศไทย เป็นประเทศที่อยู่เหนือกฎหมาย

อาจารย์ศรีศักดิ์ : ก็มีคำพูดหนึ่งพูดไว้ว่า “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้” ซึ่งไม่ดีเลย ทำให้เห็นถึงการขาดระเบียบวินัย หรือการขาดหิริโอตตปละ (การยับยั้งชั่งใจ) อย่างรุนแรง สะท้อนว่าคนไทยทำอะไรได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดีเลย

พลอากาศเอกวีรวิท : เพราะฉะนั้น สรุปแล้วเรื่องง่ายๆ คือเริ่มจากการปรับค่านิยมของตัวเรา ก่อนที่จะเข้าประชาคมอาเซียน เรา น่าจะมองเรื่องการตรงต่อเวลาก่อน อันที่สองคือรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎกติกา มารยาท นอกจากนั้นคือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ สิ่งสำคัญคือต้องซื่อสัตย์สุจริต ทั้งหมดนี้ก็คือสิ่งที่คนไทยต้องทำ และถือว่าเป็นโอกาสดีในปีใหม่ ที่เราจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ภายใต้กรอบ ที่เราจะเดินไปอีกสองปี ซึ่งเราจะต้องคิดถึงสังคมมากกว่าตัวเอง

อย่างไรก็ตาม เรื่องการปรับตัวและค่านิยมของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องใหญ่ เรายังมีเวลาอีก 2 ปี แต่เวลา 2 ปี เราอย่าคิดว่ามันนาน ดังนั้น การสร้างค่านิยมและความคิดของเราจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่วันนี้ และสิ่งที่สำคัญคือ ผู้ใหญ่จะต้องเป็นคนนำ เพื่อให้เด็กสามารถเดินตามได้ในทางที่ดี โดยเฉพาะเรื่องของแบบอย่างที่ดีในเรื่องความซื่อตรง ไม่คอร์รัปชัน ซึ่งอีกไม่นานนี้เราจะมีทางเลือกตั้งกัน ดังนั้น นายกรัฐมนตรีคนใหม่ เราจะเห็นคนที่ซื่อสัตย์โปร่งใสได้หรือไม่ ก็คงต้องติดตามกันต่อไป...

บรรณานุกรม

- กฎหมาย สุขสถิตย์. **สังคม วัฒนธรรม ประชาคมอาเซียน 10 ชาติ**. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด, 2555.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุชาภิรมย์. **รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของ ประเทศต่าง ๆ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิง คุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2550.
- วีรวิท คงศักดิ์. **คุณธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท แว่นแก้ว เอ็ดดู เทนเมนท์ จำกัด, 2555.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). **มุ่งสู่เป้า เข้าถึงแก่น โครงการคุณธรรม**, กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2555.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). **ร่วมสร้างประเทศไทยด้วยมือเรา ถอดรหัส อุดมทัศน์ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การ มหาชน), 2555.
- ศรีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ. **เอกสารชุดความรู้ “การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน**. (กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2550
- สุกัญญา มกรากุล. **ที่สุดของอาเซียน**, กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง, 2556.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “กระบวนการพัฒนานักการเมืองแบบสิงคโปร์”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.kriengsak.com/node/1780>.

ชนิษฐา สารพิมพ์. “รายงานการสัมมนา “ความท้าทายในการส่งเสริมจริยธรรมอาเซียน ญี่ปุ่น เกาหลี”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/Ethics/newethics56/ASEAN-report54.pdf>.

ธีรภัทร เจริญสุข. “ความร่วมมือ ลาว-เวียดนาม สู่การสร้างประวัติศาสตร์ร่วม”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://prachatai.com/journal/2012/11/43765>.

นพัสชนวิทย์ มุลทาทอง. “ทักษะชีวิตกับการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://journal-edu.com/home/pdf_journal/178.pdf.

ผู้จัดการออนไลน์. “สังคมโปรใช้วิธีไหนจึงกำจัด ‘คอร์รัปชั่น’ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9530000133038>. 2553.

วิจารณ์ พานิช. “สวมแว่นส่องวิธีปลูกฝังคุณธรรมเด็กเวียดนาม : I (AAR)”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotoknow.org/posts/28595>.

วีรวิทย์ คงศักดิ์. “แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติมาเลเซีย”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.senate.go.th/committee2551/committee/files/committee20/f53102205.pdf>.

ศศิวรรณ มนอัคระผดุง. “ปัญหาการคอร์รัปชั่นของไทย กรณีศึกษาสิงคโปร์และฮ่องกง”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://library.senate.go.th/document/Ext3217/3217021_0002.PDF.

สุชนาฏ สิตานุรักษ์. “พุทธศาสนาในเมืองเชียงใหม่ : กรณีศึกษานิกายางกวง นิกายป่าแดง นิกายไทใหญ่ และนิกายพม่า”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.research.cmru.ac.th/2013/ris/resout/arc/NRCT-2-HUSO-2-53-FULL.pdf>.

สุภาพร คงศิริรัตน์. “อัตลักษณ์และวิธีการสร้างอัตลักษณ์ของลาวจากวรรณกรรมแบบเรียน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.human.nu.ac.th/jhnu/file/journal/2011_02_01_11_35_26-02-02-07.pdf.

- หอมหวล บัณฑิต. “พระพุทธรูปศาลาลาวภายใต้อุดมการณ์สังคมนิยม 2518-2533”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [HTTP://WWW.TCI.THAIJO.ORG/INDEX.PHP/HUSO/ARTICLE/VIEW/6150](http://www.tci.thaijo.org/index.php/huso/article/view/6150).
- “Digital Citizenship หน้าแรกของคนในยุคดิจิทัล”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.schoolguide.in.th/index.php?option=com_school&view=contentdetail&id=22&Itemid=56.
- Buehler, Michael. “Islam and Democracy in Indonesia”. Retrieved 16 May 2014. From : http://www.columbia.edu/cu/weai/pdf/Insight_Turkey_2009_4_Michael_Buehler.pdf.
- Erland Danny Darmawan, Rachmad. “The Practices of Decentralization in Indonesia and Its Implication on Local Competitiveness”. Retrieved 16 May 2014. From : http://essay.utwente.nl/59282/1/scriptie_R_Darmawan.pdf
- Ladwig, Patrice. “Applying Dhamma to Contemporary Society : Socailly-Engaged Buddhism and Development Work in the Lao PDR.” Retrieved 22 June 2013. From: http://www.eth.mpg.de/cms/en/people/d/ladwig/pdf/Ladwig_Applying_Dhamma_Buddhism_Development_UNDP_.pdf
- “National Integrity Plan Malaysia”. Retrieved 16 May 2014. From : <http://www.track.unodc.org/LegalLibrary/LegalResources/Malaysia/authorities/National%20Integrity%20Plan%20Malaysia.pdf>.
- Nordic Institute of Asian Studies. “People of Virtue : Reconfiguring Religion, Power and Morality in Cambodia Today”. Retrieved 22 June 2014 From : <http://www.ilearnincambodia.org/ct/edwards.pdf>.
- San Sel. “A Troubling taboo: sex-ed in Cambodia”. Retrieved 22 June 2014 From : <http://www.phnompenhpost.com/lift/troublin-taboo-sex-ed-cambodia>.

The Brunei Times. "More youths join Quran competition" Retrieved 10 May 2014. From : <http://www.bt.com.bn/news-national/2014/06/27/more-youths-join-quran-competition>.

Tracey Shelton. "Trained E-cafes protect kids from web sex". Retrieved 22 June 2014 From : <http://www.phnompenhpost.com/national/trained-e-cafes-protect-kids-web-sex>.

UNESCO. "World Data on Education" Retrieved 10 May 2014. from : http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Brunei_Darussalam.pdf

"Youth law and the Vietnamese youth development strategy 2011-2020" Retrieved 13 June 2014. From : http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Youth/Viet%20Nam/Vietnam_Youth%20Law_Eng.pdf.

ข้อมูลคณะทำงาน

การถอดองค์ความรู้พร้อมจัดพิมพ์หนังสือ
การพัฒนาคุณธรรมความดีของประเทศในกลุ่มอาเซียน

“เปิดประตูความดี สู่วิถีอาเซียน”

แหล่งข้อมูลหลัก

งานวิจัยโครงการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของประเทศในกลุ่มอาเซียน
หนังสือชุดความรู้การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน
รายการสร้างชาติไปรุ่งใสสร้างไทยชื่อตรง ตอน “การเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน” สถานีโทรทัศน์ TNN 2

คณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์	ประธานกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
ศาสตราจารย์กิตติคุณ โปษยานนท์ (ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม)	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
นางญานี เลิศไกร (อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
พลโทนิติ บุรณะกุล	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
ศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
นางสาวราวีพิทย์ พุ่มทรัพย์	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
นางชีรั่มพร กองสอน	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
นายวัชรมงคล เบญจนะฉัตร	กรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป	ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม
นายสมชาย เสี่ยงหลาย	ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารศูนย์คุณธรรม

ที่ปรึกษาคณะทำงาน

ดร.ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร
นายสุทธิพงษ์ ชาบุญญานนท์
นางศรีศักดิ์ ไทยอารี

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
รองผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
ผู้อำนวยการสมาคมองค์การพัฒนาดังและเยาวชน
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

คณะทำงาน

ดร.วรุดิ แสงเพื่อง
นางสาวพนิดา สัตถาสาธุชนะ
นางสาวกิริฎา สุขประเสริฐ
นางสาวชนกกันต์ หอวรรณภากร
นายณัฏสร เกษตรสุนทร
นางสาวเจฏจิรา เจริญชอบ
นางสาวศศิธร อิศรธราดล

ผู้จัดการฝ่ายยุทธศาสตร์
หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและจัดการความรู้
นักวิชาการ
นักวิชาการ
นักวิชาการ
เจ้าหน้าที่งานสื่อสารองค์กร
เจ้าหน้าที่โครงการ

ผู้สนใจสืบค้นหนังสือ

“เปิดประตูความดี สุวิถีอาเซียน”

สามารถดาวน์โหลดได้ที่

www.moralcenter.or.th หรือ dl.moralcenter.or.th

